

Naknada štete — sudska praksa Bosne i Hercegovine (2. dio)

REGRESNO POTRAŽIVANJE OSIGURAVAČA

Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti

član 13

- U slučaju naknade štete koju je uzrokovao osiguranik u pijanom stanju, osiguravač stupa u prava oštećenog (subrogacija), te može zahtijevati da mu odgovorni vozač regresira plaćenu svotu, osim kada vozač dokaže da je šteta posljedica nekog drugog uzroka, a ne njegovog ponašanja uzrokovanog pijanim stanjem.

Obrazloženje:

“Odredbom člana 3. tačka 3. Uvjeta osiguranja od AO, propisano je da osiguranik gubi svoja prava iz osiguranja ako je u trenutku saobraćajne nesreće vozač osiguranog vozila pod uticajem alkohola, droge ili narkotika, te se smatra da je vozač pod uticajem alkohola ako se analizom krvi ili drugom metodom mjerenja količine alkohola u organizmu utvrdi da udio alkohola u krvi iznosi 0,5 g/kg i više od 0,5 %. Članom 13. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti u FBiH propisano je da osiguratelj od autoodgovornosti koji je isplatio naknadu oštećenom u saobraćajnoj nezgodi koju su prouzrokovale osobe čija je odgovornost prema trećim stranama pokrivena ovim Zakonom ima pravo potraživati naknadu od osoba koje su odgovorne za nesreću, u skladu sa važećim propisima, između ostalog i u slučaju kada je vozač bio pod uticajem alkohola ili droga koje su ga sprečavale da ima kontrolu nad vozilom. Odredbom člana 78. Zakona o osiguranju imovine i osoba, propisano je da društvo za osiguranje koje nadoknadi štetu oštećenoj osobi, a nije bilo u obavezi isplate prema Uvjetima za osiguranje od AO, ima pravo regresa prema osobi koja je odgovorna za štetu i to za isplaćeni iznos štete, kamatu i troškove. Prelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija), propisana je odredbom čl. 939. Zakona o obligacionim odnosima kojom odredbom je propisano da isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu. Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da u slučaju naknade štete koju je uzrokovao osiguranik u pijanom stanju, osiguratelj stupa u prava oštećenog (subrogacija), te može zahtijevati da mu odgovorni vozač regresira plaćenu svotu, osim kada ovaj dokaže da je šteta posljedica nekog drugog uzroka, a ne njegovog ponašanja uzrokovanog pijanim stanjem. Imajući u vidu činjenična utvrđenja nižestepenih sudova da je tuženi izazvao saobraćajnu nezgodu upravljajući svojim vozilom u alkoholisanom stanju sa utvrđenom koncentracijom alkohola u krvi od 0,67 promila, a u urinu 0,78 promila, što spada u laki stepen opitosti koja prema nalazu vještaka psihijatra već kod koncentracije od 0,3 do 0,5 promila utiče na psiho-fizičke sposobnosti vozača (reakcije postaju sporije i opada sposobnost održavanja i usmjeravanja pažnje), zatim da se pretpostavlja da je alkoholisanost iznad 0,5 promila uzrok saobraćajne nezgode dok se suprotno ne dokaže, pa kako tuženi u toku postupka nije dokazao da nema uzročne veze između njegove alkoholisanosti i nastale štete, nižestepeni sudovi su osnovano udovoljili regresnom zahtjevu, jer je utuženo potraživanje tužitelj isplatio oštećenim temeljem u pravomoćne presude.”

PRAVO TREĆEG LICA NA OSTVARIVANJE PRAVA NA NAKNADU ŠTETE IZ SAOBRAĆAJNE NEZGODE

član 22 stav 3

- Supruga osiguranika koji je skrivio nesreću u kojoj je šteta nastala snosi posljedice eventualne krivnje svog bračnog druga pa kao oštećena ima pravo na naknadu štete samo po osnovu obaveznog osiguranja drugog vozila u dijelu u kojem je vozač drugog vozila kriv za saobraćajnu nesreću.

“Tužiteljica svojom tužbom traži od tužene kao osiguravača po osnovu obaveznog osiguranja motornog vozila njenog supruga, nadoknadu materijalne i nematerijalne štete kao treće lice, jer je kao suvozač osiguranika tuženog pretrpila štetu u vidu povreda.

Tužena tokom cijelog postupka osporava zahtjev tužiteljice ističući prigovor nedostatka aktivne legitimacije, jer je tužena bila supruga osiguranika koji je skrivio nesreću u kojoj je šteta nastala, a ističe i prigovor podjeljene odgovornosti jer je tužiteljica znala ili morala znati da je njenom suprugu izrečena mjera zabrane upravljanja motornim vozilom, a ipak je sjela sa njim u vozilo.

Nižestepeni sudovi udovoljavaju tužbenom zahtjevu tužiteljice, izražavajući stav da je tužiteljica bila saputnik u vozilu i da se zbog toga smatra trećim licem, pa kako je tužena odgovorna za štetu koju njegov osiguranik učini trećim licima u saobraćajnoj nezgodi, odbija prigovore tužene kao neosnovan.

Sporno pravno pitanje u ovom postupku odnosi se na postojanje aktivne legitimacije tužiteljice, tj. da li ima položaj trećeg lica za ostvarivanje prava na naknadu štete iz saobraćajne nezgode kada je nesporno suprug tužiteljice odgovoran za saobraćajnu nezgodu.

Prema članu 22. stav 3. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti propisano je da osiguravač ne može uložiti prigovore koji proizilaze iz ugovora o osiguranju protiv trećeg lica koje je pretrpilo štetu, osim ukoliko lice koje je pretrpilo štetu nije ugovarač osiguranja ili drugo lice pokriveno policom ili, pod uvjetom da skupa žive, supružnik i rođaci do drugog stepena, krvnog ili tazbinskog srodstva, bilo ugovarača osiguranja ili osiguranika.

U tom smislu revizijski sud ocjenjuje, da je u konkretnom slučaju, imajući u vidu da je tužiteljica bila supruga osiguranika tuženog, u vrijeme kada je nastao štetni događaj, da je tužena kao osiguravač osnovano prigovarala nedostatku aktivne legitimacije tužiteljice jer je šteta nastala u događaju koji je uzrokovao njen suprug koji je bio osiguranik tužene iz osnova obaveznog osiguranja.

Odgovornost tuženog presuđuje se prema odgovornosti njegovog osiguranika, odnosno vozača vozila koje je kod njega bilo osigurano, pa je na sporni odnos trebalo primijeniti i čl. 178. ZOO-a.

Bračni drug vozača jednog od motornih vozila koja su učestvovala u sudaru, ima kao oštećeni pravo na naknadu štete samo po osnovu obaveznog osiguranja drugog vozila u dijelu u kojem je vozač drugog vozila kriv za saobraćajnu nesreću. Međutim, u konkretnom slučaju tužiteljica snosi posljedice eventualne krivnje svog bračnog druga pa ima pravo ostvariti naknadu štete po osnovu obaveznog osiguranja samo od drugog vozila srazmjerno krivnji vozača drugog vozila, tj. u srazmjeru u kojem bi to pravo pripadalo i bračnom drugu (vozaču).

Stoga nasuprot stava nižestepenih sudova, tužiteljica kao supruga osiguranika ne može imati položaj trećeg lica u smislu ostvarivanja potraživanja iz osnova obaveznog osiguranja za štete učinjene trećim licima.

U tom smislu nije pravilno primijenjeno materijalno pravo u pobijanoj odluci drugostepenog suda kada su žalbeni prigovori tuženog u smislu prigovora pogrešne primjene materijalnog prava odbijeni, jer je drugostepeni sud

izraženim stavom zapravo pogrešno primjenio materijalno pravo u svojoj odluci.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, 32 0 P 168996 19 Rev od 18.2.2020. godine)

OSIGURANJE TREĆEG LICA

Zakon o obligacionim odnosima

čl. 946 i 957

- Ako tužitelji, kao osiguranici, nakon zaključenja ugovora o osiguranju i izdavanja polica osiguranja nisu nikada tuženom kao osiguravatelju dali bilo kakvu pismenu saglasnost za određivanje korisnika ili izjavu u pogledu navedenih ugovora, oni nisu aktivno legitimisani za ostvarenje prava na naknadu štete u iznosu koji odgovara iznosu osigurane svote za slučaj doživljenja.

“Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja za utvrđivanje ništavosti Odluke prvotuzene od 12. 11.2007. godine i Sporazuma zaključenog između prvotuzenog i drugotuzenog od 28. 1.2008. godine, te isplatu naknade štete u iznosu koji odgovara iznosu osigurane svote za slučaj doživljenja na osnovu Ugovora o kolektivnom osiguranju života od 24. 12. 1997. godine zaključenog između prvotuzenog kao ugovaratelja i drugotuzenog kao osiguravatelja.

Iz pravno relevantnih činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna prihvatio i drugostepeni sud, proizlazi da su tužitelji zaposlenici ili su bili zaposlenici kod prvotuzenog JP E... H. d.d. M... u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora o kolektivnom osiguranju ili za vrijeme njegovog trajanja; da su prvotuzeni, kao ugovaratelj osiguranja, i drugotuzeni C... osiguranje d.d. Lj..., kao osiguratelj, dana 24. 12. 1997. godine zaključili ugovor o kolektivnom osiguranju života za sve uposlenike prvotuzenog, među kojima su i tužitelji; da je u ugovoru kao korisnik osiguranja za slučaj smrti osiguranika naznačena njegova obitelj, ali uz posebnu suglasnost ugovaratelja – prvotuzenog, a kao korisnik osiguranja za slučaj doživljenja (istek osiguranja) je naznačen svaki uposlenik osobno, ali uz posebnu suglasnost prvotuzenog kao ugovaratelja; da je ovo osiguranje zaključeno na period od 10 godina od 1. 1. 1998. godine do 31. 12. 2007. godine; da su pojedinačnim policama za kolektivno osiguranje života tužitelja u ovom postupku od br.... do... od 24. 12. 1997. godine, tužitelji kao zaposlenici prvotuzenog bili osigurani kolektivnim osiguranjem života na temelju Posebnih uslova za kolektivno osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja i dopunskim osiguranjem od nezgode po Dopunskim uslovima za osiguranje od posljedica nesretnog slučaja uz osiguranje života; da je prvotuzeni JP E... H. d.d. M... plaćao premije osiguranja po predmetnom ugovoru o osiguranju; da tužitelji nisu potpisali predmetne police osiguranja, niti su dali pismenu suglasnost u odvojenom pismenu uz naznaku osigurane svote; da je do prve promjene ugovora o kolektivnom osiguranju i polica osiguranja došlo 2003. godine kada je mijenjan korisnik osiguranja na način da je izostavljena do tada predviđena posebna saglasnost ugovaratelja osiguranja; da je Uprava prvotuzenog dana 12. 11. 2007. godine donijela odluku broj:... kojom je jednostrano odredila da je to društvo korisnik osiguranja po navedenom ugovoru o osiguranju za slučaj doživljenja ili kod otkupa osiguranja; da su tuženi dana 28. 1.2008. godine zaključili međusobni sporazum kojim je, u članu 3. ugovoreno da će drugotuzeni C...osiguranje d.d. Lj... obavezu isplate osigurane svote i dobiti izvršiti prvotuzenom JP E... H. d.d. M...

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su odbili tužbene zahtjeve svih tužitelja, cijeneći da tužitelji nisu stekli status korisnika osiguranja, jer nisu potpisali ponudu za zaključenje ugovora o osiguranju, niti policu osiguranja, nisu dali pismenu saglasnost za zaključivanje ugovora u njihovu korist, niti su prihvatili koristi iz osiguranja. Nižestepeni sudovi zaključuju da ugovor o kolektivnom osiguranju zbog nedostatka saglasnosti tužitelja u smislu odredbe člana 946. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima nije punovažan pravni posao, te da zbog toga pobijani Sporazum o ispunjenju obaveza od 28. 1. 2008. godine i Odluka prvotuzenog od 12. 11. 2007. godine nisu mogli proizvesti posljedice koje bi utjecale na prava tužitelja. Takođe iz njihovih sredstava nije plaćana premija

osiguranja, niti je iznos premije koju je uplaćivao prvotuženi kao ugovaratelj refundiran iz plaća tužitelja, pa im ne pripada pravo na isplatu traženih iznosa.

Odluke nižestepenih sudova su zakonite, ali po ocjeni ovog suda iz drugih razloga, a ne iz razloga navedenih u tim odlukama.

Osnovano revidenti prigovaraju da je pogrešan zaključak nižestepenih sudova da je predmetni ugovor o kolektivnom osiguranju ništav. Prema odredbama člana 946. Zakona o obligacionim odnosima, osiguranje života može se odnositi na život ugovarača osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trećeg (stav 1). Ako se osiguranje odnosi na slučaj smrti nekog trećeg, za punovažnost ugovora potrebna je njegova pismena saglasnost data u polisi ili u odvojenom pismenu, prilikom potpisivanja police sa naznačenjem osigurane svote (stav 3). Po ocjeni ovog suda, međutim, odredba člana 946. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima, ne može se primijeniti u konkretnom slučaju, budući da se tužbeni zahtjev odnosi na naknadu štete zbog neisplaćivanja osigurane svote po osnovu osiguranju za slučaj doživljenja, a ne po osnovu osiguranja za slučaj smrti. Ovaj sud stoga cijeni da predmetni ugovor o kolektivnom osiguranju, u pogledu osiguranja za slučaj doživljenja, predstavlja valjan pravni posao.

Bez osnova je, međutim, revizijski prigovor da je odredba o određivanju djelatnika tuženog kao korisnika postala neopoziva samim ponudama za zaključenje ugovora o osiguranju.

Odredbama člana 957. st. 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da ugovarač osiguranja života može u ugovoru, kao i nekim kasnijim pravnim poslom, odrediti lice kome će pripasti prava iz ugovora, a ako se osiguranje odnosi na život nekog drugog lica, za određivanje korisnika potrebna je i njegova pismena saglasnost.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužitelji, kao osiguranici, nisu nakon zaključenja ugovora o osiguranju i izdavanja polica osiguranja, nikada prvotuženom dali bilo kakvu pismenu saglasnost ili izjavu u pogledu navedenih ugovora, pa tako ni pismenu saglasnost za određivanje korisnika. Iz tog razloga, ovaj sud cijeni da su bez pravnog dejstva kako prvobitna odredba ugovora o osiguranju kojom se kao korisnici za slučaj doživljenja određuju djelatnici uz saglasnost ugovaratelja, tako i kasniji zahtjevi prvotuženog za izmjenu ove odredbe – iz 2003. godine kojima se za korisnike određuju djelatnici, te iz 2007. godine kojima se kao korisnik određuje ugovaratelj.

Posebnim uvjetima drugotuženog za kolektivno osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja (u daljem tekstu: Posebni uvjeti), koji su sastavni dio predmetnog Ugovora o kolektivnom osiguranju života, u članu 13. stav 6, propisano je da za slučaj doživljenja ili kod otkupa osiguranja, ako nije drugačije ugovoreno, korisnik je ugovaratelj osiguranja. Budući da su ugovorne odredbe o određivanju korisnika bez dejstva, to se primjenom citirane odredbe Posebnih uvjeta, korisnikom osiguranja smatra prvotuženi kao ugovaratelj osiguranja.

U takvim okolnostima, ovaj sud nalazi da su nižestepeni sudovi pravilno postupili odbivši zahtjev tužitelja za utvrđenje ništavosti Odluke prvotuženog od 12. 11.2007. i Sporazuma o ispunjenju obaveza od 28. 1.2008. godine.

Za utvrđenje ništavosti Odluke prvotuženog od 12. 11. 2007. godine nema pravnog osnova, jer navedena odluka predstavlja jednostrani akt Uprave prvotuženog i sama po sebi ne proizvodi bilo kakvo dejstvo u pogledu prava tužitelja. Budući da se ne radi o ugovoru, nego o jednostranom pravnom aktu, nisu ispunjeni uslovi za utvrđenje ništavosti iz člana 103. Zakona o obligacionim odnosima.

Neosnovan je i zahtjev za utvrđenje ništavosti Sporazuma od 28. 1.2008. godine. Kao što je navedeno, u skladu s citiranim odredbom Posebnih uvjeta, korisnik osiguranja za slučaj doživljenja jeste prvotuženi, pa zaključenje sporazuma između tuženih o ispunjenju obaveza iz predmetnog Ugovora o kolektivnom osiguranju života, kojim se drugotuženi kao osiguravatelj obavezuje isplatiti osiguranu svotu prvotuženom kao korisniku osiguranja, nije protivno prinudnim propisima.

S obzirom na sve navedeno, ovaj sud nalazi da na osnovu predmetnog ugovora o kolektivnom osiguranju, kao ni na osnovu eventualnog drugog pravnog posla između tužitelja i tuženih, nije nastala obaveza niti za prvotuženog da tužitelje označi kao korisnike osiguranja, niti za drugotuženog da im u tom svojstvu isplati osiguranu svotu. Tuženi, dakle, nisu postupili suprotno ugovornim odredbama, pa nema osnova za isplatu naknade štete zbog neispunjenja ugovorne obaveze u smislu odredbi čl. 262. stav 2. i 266. Zakona o obligacionim odnosima. Takođe nema osnova za isplatu naknade štete po osnovu deliktne odgovornosti tuženih u smislu odredbe člana 154. Zakona o obligacionim odnosima, jer na strani tuženih nije došlo do bilo kakvog protivpravnog postupanja koje bi dovelo do štete na strani tužitelja.

Pravilno je stoga tužbeni zahtjev odbijen i u dijelu kojim je tražena isplata novčanih iznosa po osnovu naknade štete.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, 58 0 P 080059 19 Rev od 5.12.2019. godine)

OBIM NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE NASTALE NA OBJEKTU

član 189

Kada je objekat oštećen u tolikoj mjeri da se ne može koristiti i da se može samo porušiti, oštećeni ima pravo na visinu naknade štete prema vrijednosti tog objekta u vrijeme provođenja vještačenja, imajući u vidu njegovu starost i stanje u kojem se nalazio, kao i vrstu materijala od kojeg je bio izgrađen.

“Pobijana presuda je pravilna i revizijama tužioca i drugotuženog se ne dovodi u pitanje.

Naknada materijalne štete predstavlja obavezu odgovornog lica da naknadi štetu prouzrokovanu imovini oštećenog, a naspram te obaveze stoji pravo oštećenog kao povjerioca da zahtijeva naknadu štete.

Odredbom člana 185. ZOO propisano je da je odgovorno lice dužno uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala, a ukoliko uspostavljanje ranijeg stanja ne uklanja štetu potpuno, odgovorno lice je dužno da ostatak štete da u novcu. U slučaju kad uspostavljanje ranijeg stanja nije moguće, sud će odrediti da odgovorno lice isplati oštećeniku odgovarajuću svotu novca na ime naknade štete. ZOO u ovoj odredbi predviđa dva načina naknade materijalne štete: prvi, uspostavljanjem ranijeg stanja i drugi, naknadom u novcu. Zavisno od okolnosti konkretnog slučaja sud cijeni kojim od ova dva načina se šteta može nadoknaditi, da bi se oštećenikova materijalna situacija dovela u stanje u kome je bio prije naknade štete.

Odredbom člana 189. ZOO (stav 1. i 2.) propisano je da se visina obične štete određuje u novcu na osnovu vrijednosti oštećenog dobra prije i poslije prouzrokovanja štete, a prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, tako da razlika između ove dvije novčane vrijednosti predstavlja visinu obične štete izražene u novcu, te istovremeno i visinu naknade štete na koju ima pravo oštećeni. U situaciji kada je stvar oštećena u tolikoj mjeri da se ne može koristiti i da se ista može samo porušiti, kao što je ovdje slučaj, oštećeni ima pravo na visinu naknade štete prema vrijednosti objekta u vrijeme provođenja vještačenja, imajući u vidu njegovu starost i s tim u vezi stanje u kojem se nalazio, te vrstu materijala od kojeg je bio izgrađen. Ovo iz razloga, što i prema odredbi člana 190. ZOO, sud oštećenom dosuđuje naknadu štete u iznosu koji je potreban da se materijalna situacija oštećenog dovede u stanje u kome bi se nalazio da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 067582 19 Rev od 19.2.2020. godine)

P R E S U D U

Revizija tužioca se uvažava, preinačava se drugostepena presuda Okružnog suda u Banjoj luci broj GŽ-2463/03 od 28.12.2005. godine, kojom je žalba tužioca odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dijelu kojom je tužilac

odbijen sa viškom tužbenog zahtjeva (preko 4.295,00 KM, na ime naknade štete i preko 2.466,00 KM na ime troškova spora) i sudi:

Žalba tužioca se uvažava, preinačava se presuda Osnovnog suda u Gradišci P-552/01 od 20.5.2003. godine, tako što se obavezuju tuženi da tužiocu umjesto dosuđenog iznosa od 4.295,00 KM, solidarno naknade štetu u iznosu od 8.590,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 13.9.2002. godine do isplate i umjesto dosuđenih troškova spora od 2.466,00 KM solidarno naknade troškove spora u iznosu od 6.612,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 20.5.2003. godine do isplate, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Gradišci P-552/01 od 20.5.2003. godine obavezani su tuženi O.D. iz G. (u daljem tekstu: prvotuženi) i B. M. iz G. (u daljem tekstu: drugotuženi) da tužiocu O. Š. solidarno naknade štetu u iznosu od 4.295,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 3.9.2002. godine, kao i da mu solidarno naknade troškove spora u iznosu od 2.466,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 20.5.2003. godine do isplate, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja (stav 1.). Preko dosuđenog iznosa tužbeni zahtjev tužioca je odbijen (stav 2.).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2463/03 od 28.12.2005. godine, žalbe stranaka su odbijene i prvostepena presuda

potvrđena (stav 1.). Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu žalbenog postupka u iznosu od 687,50 KM (stav 2.).

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu u dijelu u kojem je njegova žalba odbijena preko dosuđenog iznosa naknade štete, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se njegova žalba uvažiti, preinačiti prvostepena presuda i u cjelosti udovoljiti tužbenom zahtjevu.

Drugotuženi je u odgovoru na reviziju tužioca osporio navode revizije i predložio da se ista odbije.

Prvotuženi nije dao odgovor na reviziju niti se Republički tužilac izjasnio o podnesenoj reviziji (član 390. stav 3. Zakona o parničnom postupku

– "Službeni list SFRJ", br. 4/77 do 35/91, i "Sl. glasnik RS" br. 17/93 do 32/94, u daljem tekstu: ZPP), koji se na osnovu odredbi člana 456. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“ br. 58/03 do 63/07, u daljem tekstu: ZPPRS) ima primijeniti u ovom sporu.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca kojim traži da mu tuženi solidarno naknade štetu u iznosu od 8.590,00 KM, nastale 19.7.2000. godine kada je prvotuženi upravljajući unazad viljuškarom marke „Linde“ vlasništvo drugotuženog udario u vozilo tužioca marke „Ford-eskord“ registrovan u Republici Austriji, koje je bilo parkirano ispred salona namještaja u selu B. vlasništvo drugotuženog.

U ovoj fazi revizionog postupka, sporno je da li je tužilac parkiranjem svog vozila ispred salona namještaja čiji je vlasnik drugotuženi, doprinio nastanku štetnog događaja kada je prvotuženi upravljajući unazad viljuškarom marke „Linde“ udario u njegovo parkirano putničko vozilo.

Po odredbama čl. 177. st.2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 do 57/89 i "Sl. glasnik RS", br. 17/93 do 3/96, u daljem tekstu: ZOO), štetnik se oslabada od odgovornosti za štetu kad je ona nastala skrivljenim ponašanjem samog oštećenog odnosno da se odgovornost za štetu dijeli kad su njoj doprinijeli i štetnik i

oštećeni. To pravno pravilo važi kad se za štetu odgovara bilo po načelu objektivne odgovornosti bilo po krivici (čl. 154. u vezi sa čl. 158, 173. i 174. ZOO). Okolnosti što je tužilac svoje vozilo prethodne noći parkirao ispred salona namještaja a ne na parking prostor ispred motela koji pripadaju drugotuženom, čije je usluge noćenja tužilac koristio koga je prilikom dolaska u motel upozorio radnik motela da ne parkira svoj automobil ispred salona namještaja zbog eventualne krađe vozila već da ga parkira na parking prostor ispred motela, ni u kom slučaju se ne može ni djelimično pripisati u krivicu tužioca za nastanak štete koja je sutradan pričinjena od prvotuženog koji je upravljajući viljuškarom unazad udario u parkirano vozilo tužioca.

Prema tome prvotuženi je svojom krivicom prouzrokovao štetu na parkiranom vozilu tužioca, jer se prilikom upravljanja unazad motornim vozilom – viljuškarom nije uvjerio da takvu vožnju može bezbjedno izvršiti, pa stoga je njegova krivica što je udario u parkirano vozilo tužioca, a nikako i doprinos tužioca koji je svoje vozilo i pored upozorenja radnika motela da vozilo ne parkira ispred salona namještaja, parkirao svoje vozilo.

U ovom slučaju nema podijeljene odgovornosti štetnika i oštećenog, pa stoga su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su primjenom odredbi čl. 192. ZOO utvrdili odgovornost tužioca za naknadu štete u omjeru od 50%.

Nižestepeni sudovi su, prema tome, na pravilno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev tužioca prerko iznosa od 4.295,00 KM. Revizija tužioca je iz tih razloga uvažena, a nižestepene presude preinačene, tako što je odlučeno kao u izreci ove presude (član 250. stav 1. ZPP RS).

Stranka koja u cjelini izgubi parnicu (tuženi) dužna je da protivnoj strani (tužiocu) naknadi troškove spora (čl. 386. st.1. ZPP RS).

Troškovnikom od 20.5.2003. godine tužilac je tražio troškove spora u ukupnom iznosu od 4.932,00 KM (za sastav tužbe 200,00 KM; za zastupanje na glavnim raspravama održanim 22.5., 27.6. i 4.12.2002. godine, 29.1, 20.3. i 20.5.2003. godine, ukupno 1.200,00 KM; za sastav pripremnih podneska od 21.5,

19.6. i 30.11.2002. godine za svaki podnesak 200,00 KM; za odsustvovanje van advokatske kancelarije iznos od 480,00 KM; za paušal 620,00 KM, i porez na usluge iznos od 310,00 KM, troškovi vještačenja 300,00 KM, upotreba putničkog automobila na relaciji B. L. B. G. i nazad šest puta, ukupno 252,00 KM). Pored ovih troškova tužilac je tražio troškove žalbenog postupka i revizionog postupka u iznosu od 1.680,00 KM (za sastav žalbe 472,50 KM, odgovora na žalbu tuženih 275,00 KM, sastava revizije 600,00 KM i takse na žalbu 1.000,00). Sud je usvojio ovaj zahtjev tužioca nalazeći da tužiocu pripadaju troškovi spora koji se odnose na navedene troškove po članu 6. i

14. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, koji se tada primjenjivao ("Sl. glasnik RS", br. 45/00).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-000 634 od 23.05.2008.g.)

Odgovornost od opasne stvari ili opasne djelatnosti

Revizija i dopuna revizije tužioca se uvažavaju, presuda Okružnog suda u Banjaluci br. 011-0-Gž-07-000 638 od 16.4.2007. godine, ispravljena rješenjem Okružnog suda u Banjaluci br. 011-0-Gž-07-000 638 od 11.7.2007. godine preinačuje se tako što se žalba tuženog odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. 075-0-P-06-000 220 od 26.01.2007. godine.

Tuženi se obavezuje da naknadi tužiocu parnične troškove nastale u postupku povodom izjavljene revizije u iznosu od 900,00 KM u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Tužilac se odbija sa zahtjevom za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. 075-0-P- 06-000 220 od 26.01.2007. godine obavezano je tuženo „K.K. A.d.o.o. B.L. da isplati tužiocu M.K. iznos od 2.991,95 KM s kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate počev od 12. novembra 2001. godine pa do isplate, i da mu naknadni parnične troškove u iznosu od 1.640,00 KM, sve s kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate, počev od 12. novembra 2001. godine pa do isplate sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci 011-0-Gž-07-000 638 od 16.4.2007. godine, ispravljene rješenjem istog suda, istog broja od 11.7- 2007. godine, žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je tužilac odbijen sa zahtjevom za naknadu štete u iznosu od 2.991,95 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12. novembra 2001. godine, kao i sa zahtjevom za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.640,00 KM, sa pripadajućom kamatom od 12. novembra 2001. godine. Tužilac je obavezan da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 585,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 16. aprila 2007. godine do isplate, troškove na ime sastava žalbe od

„31.04.2003. godine“ u iznosu od 300,00 KM i troškove žalbenog postupka u iznosu od 350,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Tužilac je blagovremeno izjavio reviziju i dopunu revizije protiv drugostepene presude zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se ta presuda preinači i potvrdi presuda prvostepenog suda, te da mu se dosude parnični troškovi na ime sastava revizije i takse na reviziju.

Tuženi je u odgovoru na reviziju predložio da se revizija tužioca odbije kao neosnovana. Tražio je troškove sa zastav odgovora u iznosu od 350,00 KM u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad advokata.

Tužbom se traži naknada materijalne štete nastale na tužiočevom putničkom automobilu „opel“, reg. br. JC.... u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila 20. maja 1993. godine oko 13,30 časova na regionalnom putu M.G.- C. R., u mjestu K..

Tom prilikom, prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda vozač Z.P. upravljao je vozilom na motorni pogon marke „mercedes“ registarskog broja JC ... pod uticajem alkohola sa koncentracijom od 0,72 promila i prilikom ulaska u desnu krivinu prešao na lijevu stranu kolovoza, pa je na taj način ugrozio tužioca koji se je svojim vozilom kretao u pravcu M.G.. U toj situaciji, tužilac, da bi izbjegao direktan kontakt, morao je preduzeti radnje kočenja, usljed čega je sa svojim vozilom otišao van kolovoza u kanal, a odatle se ponovo vratio na kolovoz i tom prilikom udario u lijevu kosinu zasjeka i u ivičnjak. Na tužiočevom vozilu natala je šteta u iznosu od 2.291,90 KM prema procjeni Đ.P., stalnog sudskog vještaka za motorna vozila, od 12. novembra 2001. godine, u predmetu prvostepenog suda br. K-29/06 (kasnija oznaka: K- 254/02). Iz nalaza i mišljenja vještaka za saobraćajne nezgode i procjenu šteta na motornim vozilima V.S., dipl.inž. saobraćaja od 13. maja 1995. godine datog u predmetu prvostepenog suda br. Ki-2/94 (sada je to predmet br. K-254/02) prvostepeni sud je izveo zaključak da je za saobraćajnu nezgodu isključivo odgovoran vozač Z.P., čije je vozilo u to vrijeme bilo osigurano kod tuženog. Osnovno javno tužilaštvo Mrkonjić Grad podiglo je 11. decembra 1996. godine optužnicu protiv Z.P. Radnje Z.P., prilikom opisane saobraćajne nezgode, pravno su kvalifikovane kao krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja „iz čl. 400 st. 1. KZ RS“ presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. K-29/96 od 21.2.2002. godine, za koje je on oglašen krivim, pa mu je izrečena uslovna osuda (kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci, koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine ne izvrši novo krivično djelo). Tužilac je tom presudom upućen „na osnovu čl. 108. st. 2. ZKP-a“ sa svojim imovinskopравnim zahtjevom na parnicu. Pomenuta presuda ukinuta je rješenjem Okružnog suda u Banjaluci br. Kž-226/02 od 22.10.2002. godine i odlučeno da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Novom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. K-254/02 od 28.1.2003. godine Z.P. je za opisano krivično djelo izrečena ista sankcija, a tužilac je i ovom odlukom upućen na parnicu sa svojim imovinskopравnim zahtjevom.

Konačno, presudom Okružnog sud u Banjaluci br. KŽ-161/03 od 30.4.2004. godine prvostepena presuda od 28.1.2003. godine je preinačena tako što se „protiv optuženog P.Z. ... odbija optužba da je dana 20.5.1993. godine oko 13,30 časova na regionalnom putu M. G. – C.R. ... kao učesnik u saobraćaju na putu kršenjem propisa o bezbjednosti javnog saobraćaja ... ugrozio javni saobraćaj u sljed čega je za drugog nastupila imovinska šteta preko 2.000,00 KM čime bi počinio krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja iz čl. 400 stav. 1. Krivičnog zakonika RS“. U obrazloženju presude navedeno je da se u smislu člana 111. stav 1. tačka 5. KZ RS krivično gonjenje za navedeno krivično djelo ne može preduzeti kad protekne pet godina od njegovog izvršenja, a u svakom slučaju, kad protekne dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja. Dalje je konstatovano da je protekom perioda od 10 godina od dana izvršenja krivičnog djela, tj. 20. maja 2003. godine „u ovom krivičnom predmetu nastupila ... zastarjelost krivičnog gonjenja, radi čega je na osnovu čl. 349. st. 6 ZKP optužbu valjalo odbiti“. Tuženi je tokom postupka istakao prigovor zastarjelosti tužiočevog potraživanja. Tužilac je podnio tužbu na dan 23. aprila 2002. godine.

Prvostepeni sud je zaključio da nije nastupila zastarjelost potraživanja tužioca s obzirom na odredbe člana 377. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/73 3/96 i 39/03 u daljem tekstu: ZOO). Za krivično djelo za koje je bio optužen Z.P. zapriječena je kazna zatvora do pet godina pa prema odredbi člana 11. stav 1. tačka 5. KZ RS krivično gonjenje zastarjeva za period od pet godina, (relativna zastara krivičnog gonjenja), odnosno za 10 godina (apsolutna zastara) prema članu 112. KZ RS. Prekid zastarjevanja nastaje ako je oštećeni postavio imovinskopravni zahtjev u krivičnom postupku, a sud ga u tom postupku uputi da takav zahtjev ostvaruje u parnici. Ako oštećeni pokrene parnicu u roku od 3 mjeseca od pravosnažnosti presude krivičnog suda, smatraće se da je zastarjevanje prekinuto stavljanjem odštetnog zahtjeva. Pokretanje i vođenje krivičnog postupka prekida zastarjevanje krivičnog gonjenja i povlači za sobom prekid zastarjevanja zahtjeva za naknadu štete, koji ponovo otpočinje teći od pravosnažnosti krivične presude. Duži zastarni rok za naknadu štete, prouzrokovane krivičnim djelom, primjenjuje se kako prema počinocu krivičnog djela (ovdje – Z.P.), tako i „prema pravnom licu koje odgovara za štetu pored počinitelja krivičnog djela „ (dakle, i prema tuženom). Prvostepeni sud je dalje konstatovao kako je nesporno da je tužitelj protiv tuženog podnio tužbu dana 23.4.2002. godine, dakle prije okončanja krivičnog postupka i da je imovinsko-pravni zahtjev postavio još u toku krivičnog djela, tačnije još u istrazi“, pa je prigovor zastarjelosti odbio kao neosnovan, a primjenom odredaba članova 154. stav 1. i 186. ZOO udovoljio tužbenom zahtjevu.

Drugostepeni sud je ukazao na to da je već u vrijeme podizanja optužnice bio istekao trogodišnji rok zastarjelosti iz člana 376. stav 1. ZOO. Prema shvatanju tog suda rok zastarjelosti potraživanja iz člana 377. istog zakona može se primjenjivati samo ako je postojanje krivičnog djela utvrđeno u krivičnom postupku, a izuzetno i u parničnom postupku ako je krivični postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zato što je okrivljeni umro, duševno obolio ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje i odgovornost okrivljenog. Odbijanjem optužbe protiv Z.P. makar i zbog zastarjelosti krivičnog gonjenja, u krivičnom postupku nije utvrđena njegova krivična odgovornost, pa u ovom sporu nema mjesta primjeni odredbe člana 377. ZOO. Tužiočevo potraživanje je, po mišljenju drugostepenog suda, zastarjelo istekom trogodišnjeg roka iz člana 376. stav 1. ZOO, pa je i onda kad bi se ovaj period računao od 19. juna 1996. godine, tj. od ukidanja ratnog stanja i stanja neposredne ratne opasnosti u Republici Srpskoj. Iz ovih razloga odlukom drugostepenog suda preinačena je prvostepena presuda tako što je tužilac u cjelini obijen s tužbenim zahtjevom.

Vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude iznosi 2.991,95 KM u smislu člana 316 stav 2. u vezi sa članom 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05 i 67/07 u daljem tekstu: ZPP). Imajući u vidu predmet spora, a naročito različita pravna shvatanja iznesena u presudama prvostepenog i

drugostepenog suda, ovaj sud je ocijenio da bi odlučivanje o tužiočevoj reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, pa je reviziju dozvolio (član 237. stav 3. u vezi sa stavom 2. ZPP).

Pravno shvatanje izraženo u drugostepenoj presudi nije pravilno. Revizija i dopuna revizije su osnovane.

Prekid zastarjelosti potraživanja naknade štete, nastale izvršenjem krivičnog djela, počinje da teče podnošenjem prijedloga oštećenog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku, ako je taj postupak okončan donošenjem presude kojom je okriljeni oglašen krivim za to krivično djelo. Ako je međutim krivični postupak okončan presudom kojom se optužba odbija, a oštećeni upućuje na parnicu radi ostvrenja svog imovinskopravnog zahtjeva, smatra se da je nastupio uslovan prekid zastarjelosti. Uslov je naime, da oštećeni u roku od tri mjeseca od pravnosnažnosti presude krivičnog suda podnese tužbu parničnom sudu za naknadu štete. Ovako shvatanje ima osnov u odredbi člana 390. ZOO kojom je propisano: ako je tužba protiv dužnika odbacena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa povjerilac podigne ponovo tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravnosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarjevanje prekinuto prvom tužbom (stav 1.); isto vrijedi i za pozivanje u zaštitu i za isticanje prebijanja potraživanja u sporu, kao i u slučaju kad je sud ili drugi organ uputio dužnika da svoje prijavljeno potraživanje ostvaruje u parničnom postupku (stav 2.). Pod pozivanjem u zaštitu podrazumijeva se i isticanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku.

Nesporno je da je tužilac u krivičnom postupku protiv optuženog Z. P. podnio imovinskopravni zahtjev. Podnošenjem tog zahtjeva nastupio je prekid zastarjelosti potraživanja naknade štete (stav 2. u vezi sa stavom 1. člana 377. ZOO). Presuda kojom je protiv optuženog Z.P. optužba odbijena, donesena je

30. aprila 2004. godine, dok je tužba podnesena ranije, još 23. aprila 2002.

godine. Tužiočevo potraživanje naknade štete nije prema tome zastarjelo, s obzirom na odredbe članova 377. i 390. ZOO kako je pravilno zaključio i prvostepeni sud.

Tužilac je doduše postavio imovinskopravni zahtjev u krivičnom postupku samo prema optuženom Z.P. a ne i u odnosu na tuženog. Navedena okolnost nije međutim od uticaja na presuđenje u ovom sporu. Duži rok zastarjelosti iz člana 377. stav 1. ZOO odnosi se ne samo na učinioca krivičnog djela, nego i na drugo lice (pravno ili fizičko) koje to djelo nije učinilo, a koje odgovara po posebnim propisima za štetu. U tom smislu treba i shvatiti pojam „odgovornog lica“ iz člana 377. stav 1. ZOO. Ovdje je to, pored optuženog Z.P. i tuženi, kao osiguravač njegovog motornog vozila.

Zbog pogrešnog pravnog shvatanja da je tužiočevo potraživanje zastarjelo, drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužioca s tužbenim zahtjevom. Otklanjajući taj nedostatak, ovaj sud je s obzirom na naprijed rečeno, uvažio reviziju tužioca i odlučio kao u izreci u odnosu na glavni zahtjev, na osnovu člana 250. stav 1. ZPP.

Kao stranci koja je uspjela u sporu povodom izjavljene revizije, sud je dosudio tužiocu parnične troškove, i to: 300,00 KM za sastav revizije od advokata na osnovu člana 2, tarifnog broja 2 stava 1. i 2., tarifnog broja 12 i člana 14. stava 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ br. 68/05); 600,00 KM za taksu na reviziju po odredbi tačke 9. u vezi sa tačkom 1. alineja 2. tarifnog broja 1. Taksene tarife uz Zakon o sudskim taksama („Službeni glasnik RS“ br. 18/99, 23/99, 65/03 i 94/04) koji je bio na snazi u vrijeme nastajanja taksene obaveze, odnosno ukupno 900,00 KM (član 397. stav 2. u vezi sa članom 386 stav 1. ZPP).

Zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju odbijen je kao neosnovan na osnovu istih odredaba (član 397. stav 2. u vezi sa članom 386 stav 1. ZPP), s obzirom da tuženi nije uspio u sporu.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-07-000 613 od 14.10.2008.g.)

Odgovornost opšte pretpostavke

P R E S U D A

Revizija se odbija.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u G. broj P-950/99 od 06.12.2000 godine odbijeni su tužioci s tužbenim zahtjevom za naknadu materijalne štete u iznosu od 9.000,00 KM za troškove sahrane i održavanja groblja i nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog smrti bliskog lica i to prvotužilja M. S. u iznosu od 20.000,00 KM, a drugotužilac M. G. u iznosu od 30.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate. Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B. L. broj Gž-901/01 od 10.04.2003 godine žalba tužilaca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužioci su protiv drugostepene presude izjavili reviziju «iz svih razloga propisanih odredbom člana 385. ZPP» s prijedlogom da se obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Republički javni tužilac se nije izjasnio o reviziji u smislu člana 390. stav 3. ranijeg Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77 do 35/91 i "Službeni glasnik RS", br.17/93 do 32/94, u daem tekstu: raniji ZPP).

Revizija nije osnovana.

Tužbom se traži naknada nematerijalne i materijalne štete zbog smrti bliskog lica.

Prvostepeni sud je utvrdio da je M. Z., sin prvotužilje i brat drugotužioca poginuo kao vozač borbenog vozila 02.05.1995 godine na kanalu S. u Z. S., kao pripadnik S. V. K.. Pošto je prethodnik tužilaca poginuo na teritoriji R. H., taj sud je zaključio da nisu ostvareni uslovi iz odredaba članova 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89 i "Službeni glasnik RS", br.17/93 i 3/96, u daljem tekstu: ZOO) da se tužiocima dosudi zahtjevana naknada štete, zbog njegove smrti, pa je tužbeni zahtjev odbio ukazujući da se «u ovoj pravnoj stvari radi o promašenoj pasivnoj legitimaciji jer poginuli u momentu štetnog događaja nije bio pripadnik VRS niti je po naređenju VRS bio upućen na borbeni zadatak u kome je poginuo». Prema stanovištu tog suda «sklapanje vojnih saveza o zajedničkoj odbrani ne može biti dovoljan momenat da bi druga strana potpisnik saveza preuzela odgovornost za štete proistekle iz aktivnosti druge strane».

Stanovište prvostepenog suda prihvatio je i drugostepeni sud, ukazavši pored ostalog i na to da «pogibija bliskog srodnika tužitelja nije u adekvatnoj uzročnoj vezi sa opasnom djelatnošću tužene niti potiče od opasne stvari čiji je imalac tužena».

Shvatanja nižestepenih sudova su i po ocjeni ovog suda pravilna.

Tokom postupka bilo je nesporno da pravni prethodnik tužilaca nije bio pripadnik V.R.K., nego V. R. S. K. i da je poginuo na kanalu S. u Z. S., R. H., u borbenim dejstvima koja je izvodila V. R. S. K., bez sadejstva sa V. R. S. Nije prema tome postojala uzročna veza između štete koju su pretrpjeli tužioci i opasne djelatnosti kojom se bavi tužena, pa se, samim tim, nisu ostvarili ni uslovi iz članova 173. i 174. ZOO da im se dosudi naknada štete. Kako proizilazi iz naprijed izloženog, tužena nije pasivno legitimisana u ovom sporu.

Nisu osnovani revizionni navodi da se drugostepeni sud «nije uopšte osvrtao na navode žalbe niti ih je obrazložio sa aspekta svoje odluke o odbijanju žalbe». Na sve bitne razloge žalbe, taj sud je dao zadovoljavajuće odgovore. Deklaracija i vojni sporazum, na koje se poziva revizija, akti su političke prirode (kako to priznaju i revidenti) i njima nije uspostavljena odgovornost V. R. S., odnosno R. S. za ovakve štete. Prema stanju u spisima, u oružanoj

akciji od 02.05.1995 godine u kojoj je smrtno stradao prethodnik tužilaca, nije postojala jedinstvena komanda za jedinice V. R. S. i V. R. S. K.

Okolnost da je «prvotужiteljica ostvarila prava po osnovu Zakona o pravima boraca... te da i danas prima invalidninu na području Opštine G., kako se tvrdi u reviziji, bez uticaja je, s obzirom na naprijed rečeno, na presuđenje u ovom sporu.

Pobijana presuda nema prema tome nedostataka na koje se ukazuje u reviziji i na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Zbog toga je, u smislu odredaba člana 456. stav 1. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 58/03 i 85/03) u vezi sa članom 393. ranijeg ZPP, revizija tužilaca odbijena kao neosnovana.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske Rev- 444/03.od 28.03.2005.g.)

Odgovornost po osnovu krivice

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u B. broj P-467/2000 od 12.09.2002. godine tužena je obavezana da tužitelju nadoknadi štetu u iznosu od 20.816,06 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 10.06.2002. godine do isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.990,00 KM. Tužitelj je odbijen sa dijelom tužbenog zahtjeva za isplatu iznosa preko 20.816,06 KM do 29.656,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B. broj Gž-110/2003 od 20.02.2006. godine žalba tužene je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u dosuđujućem dijelu tako što je tužena obavezana da tužitelju nadoknadi štetu u iznosu od 19.238,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 10.06.2002. godine pa do isplate i troškove postupka u iznosu od 1.990,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužena pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se uvažavanjem revizije peinači pobijana odluka tako da se tužbeni zahtjev tužitelja u cjelini odbije.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija kao neosnovana odbije.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja za naknadu štete u iznosu od 29.656,00 KM zbog izgubljenog prihoda koji je posljedica nemogućnosti obrade zemljišta dodijeljenog tužitelju u postupku komasacije.

Iz činjeničnog utvrđenja u postupku proizlazi: da je opštinska Komisija za komasaciju Opštine B. u januaru 1984. godine dodijelila tužitelju, kao učesniku komasacije, zemljište u tabli broj 41 k.o. D. C. u površini od 32134 m²; da je u aprilu 1986. godine Komisija izvršila prekolčavanje dijela zemljišta iz table br. 41 u tablu broj 128 k.o. D. C. gdje je tužitelju dodijelila zemljište u površini 15434 m²; da je u januaru 1984. godine u istom postupku tužitelju dodijeljeno zemljište u tabli broj 132 k.o. D. C. u površini 35658 m²; da tužitelj u periodu od 1984. do 1988. godine nije mogao koristiti u poljoprivredne svrhe dio dodijeljenog zemljišta iz komasacione mase iz razloga što to zemljište tužena nije privela kulturi opranice jer nije uklonila drveće i panjeve, te nije nivelisala zemljište radi obrade kao oranica, iz table broj 41 u površini od 15000 m², iz table broj 128 u površini od 10600 m² i iz table broj 132 u površini od 1920 m²; da je krivicom tužene tužitelj pretrpio štetu zbog izgubljenog čistog prihoda koji bi ostvario da je na naznačenim površinama sijao kukuruz, pšenicu i papriku, u visini od 20.816,06 KM , od čega na zemljištu koje se nalazi u tablama broj 41 i 128 k.o. Donje Crnjelovo u visini od 19.238,40 KM.

Kod ovakvog stanja stvari, nalazeći da je tužena odgovorna što njen organ u postupku komasacije nije, prije predaje zemljišta tužitelju kao učesniku komasacije, zemljište priveo svrsi radi poljoprivredne proizvodnje uklanjanjem panjeva, bagrema i mehanizacije Komisije tužene, prvostepeni sud

je obavezao tuženu da tužitelju nadoknadi štetu nastalu gubitkom čistog prihoda sa table broj 41 u površini od 15000 m², sa table 128 u površini od 10600 m² i table 132 u površini od 1920 m², u visini od 20.816,06 KM. Svoju odluku

temeljio je na obavezi tužene iz odredbe člana 74 stav 1. Zakona o komasaciji ("Sl. list SR BiH", broj 24/85), te odgovornost tužene na odredbi člana 172. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik RS", broj 17/93, 3/96 i 39/03 – u daljem tekstu: ZOO) i predmetnu štetu dosudio saglasno odredbi člana 189. istog Zakona.

Drugostepeni sud je djelimično uvažio žalbu tužene i preinačio prvostepenu presudu tako što je odbio tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu kojim mu je dosuđena naknada štete za izgubljeni prihod u visini od 1.577,60 KM zbog nekorištenja zemljišta u tabli broj 132. k.o. D. C. u površini od 1920 m². Za dosuđenu naknadu štete zbog gubitka prihoda u visini od 19.238,40 KM sa zemljišta iz tabli broj 41 i 128 k.o. D. C., u površinama koje je utvrdio prvostepeni sud, žalbu tužene je kao neosnovanu odbio, prihvatajući da je tužena odgovorna za nastalu štetu.

U revizijskom postupku sporno je da li je tužena odgovorna za naknadu predmetne štete tužitelju s obzirom na činjenicu da tužitelj nije uspio u upravnom postupku, u kojem je osporavao zakonitost dodjele zemljišta u postupku komasacije, te osporavao kvalitet dodijeljenog zemljišta. Tužena svoju odgovornost za predmetnu štetu osporava i uz tvrdnju da su obradu spornog zemljišta tužitelju onemogućavale druge fizičke osobe, te da dio spornog zemljišta nije mogao obrađivati zbog taloženja vode.

Pobijana odluka je pravilna i zakonita.

Prema odredbama članova 74. i 82. Zakona o komasaciji Komisija za komasaciju dužna je uvesti u posjed učesnika komasacije i o predaji u posjed zemljišta sastaviti zapisnik.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovoj parnici proizlazi da je u postupku komasacije, koju je provodio organ tužene Komisija za komasaciju opštine B. tokom 1984. godine tužitelj, kao učesnik komasacije, unio u komasacionu masu svoje poljoprivredno zemljište određene površine i kvaliteta i da je na ime toga iz komasacione mase dobio odgovarajuće zemljište u tablama broj 41 i 132, a nakon prekolčavanja 1986. godine i u tabli broj 128 sve k.o. D. C. u tačno određenim površinama. Zbog rastinja bagrema, neiskrčenih panjeva veličine 70-80 cm i ostavljene mehanizacije Komisije za komasaciju tužene, tužitelj nije mogao obrađivati dio zemljišta u tabli broj 41 u površini od 15000 m² tokom 1984 i 1985. godine, te dio zemljišta u tabli broj 128 u površini od 10600 m² tokom 1986. i 1987. godine. Tužitelj je, kao poljoprivredni proizvođač koji se bavi proizvodnjom pšenice, kukuruza i paprike, na navedenom zemljištu u tom periodu prema nalazu vještaka poljoprivredne struke pretrpio štetu u visini od 19.238,40 KM, koliko bi iznosio čist prihod sa toga zemljišta u tom periodu.

Navedena činjenična utvrđenja ne mogu biti predmet pobijanja u revizijskom postupku saglasno odredbi člana 385. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni list SFRJ“, broj 4/77 do 35/91 i „Službeni glasnik Republike Srpske, broj 17/93 do 32/94-u daljem tekstu: ZPP) koji je bio na snazi u vrijeme donošenja prvostepene presude, te se primjenjuje u smislu odredbe člana

456. stav 1. sada važećeg Zakona o parničnom postupku, („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, do 74/05).

Kod takvog stanja stvari, suprotno tvrdnji revidenta, tužena je odgovorna za naknadu pretrpljene štete tužitelju saglasno odredbi člana 210 Ustava SR BiH (sada prema odredbi člana 17. stav 1. Ustava RS) kojom je propisano da svako ima pravo na naknadu štete koju mu, u vezi sa obavljanjem službe ili druge djelatnosti državnog organa, odnosno organizacije koja vrši poslove od javnog interesa, pričinu svojim nezakonitim ili nepravilnim radom lice ili organ koji vrši tu službu ili djelatnost. Štetu je prema toj ustavnoj odredbi dužna da nadoknadi društveno-politička zajednica, odnosno organizacija u kojoj se vrši djelatnost ili služba.

Po ovoj odredbi, da bi oštećeni mogao osnovano tražiti naknadu štete potrebne su dvije pretpostavke i to: da se radilo o obavljanju službe ili druge djelatnosti državnog organa odnosno organizacije koja vrši javna ovlaštenja i, da je šteta

posljedica nezakonitog ili nepravilnog rada lica ili organa koji obavlja tu službu ili djelatnost.

Iz ovih odredbi proizlazi da društveno-politička zajednica (ovdje opština) odgovora po kriteriju pretpostavljene krivice, s tim da je na odgovornom licu dužnost da dokaže da je šteta nastala bez krivice njenih radnika ili organa (stav 1. člana 154. ZOO) ili da postoje uslovi za oslobađanje od odgovornosti (član 177. ZOO).

U konkretnom slučaju, propustom organa tužene Komisije za komasaciju, tužitelju su u postupku komasacije predate u posjed naprijed navedene sporne površine u tablama broj 41 i 128 k.o. D. C., iako iste nisu bile pogodne za poljoprivrednu proizvodnju jer su bile obrasle raslinjem bagrema i neiskrčenih panjeva, a djelimično zauzete mehanizacijom Komisije za komasaciju. Nesporo je da je tužitelj kao poljoprivredni proizvođač u komasacionu masu prije dodjele navedenog zemljišta predao svoje poljoprivredno zemljište odgovarajuće površine i kvaliteta. U ovom postupku je utvrđeno da je zbog nemogućnosti da obradi površinu od 15000 m² u tabli broj 41 tokom 1984. i 1985. godine, te površinu od 10600 m² u tabli br.

128. tokom 1986. i 1987. godine, iz naprijed navedenih razloga, pretrpio štetu u visini od 19.238,40 KM koliko bi iznosio čist prihod sa tog zemljišta.

Prema odredbi člana 155. ZOO šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist). Odredbom člana 154. stav 1. istog Zakona propisano je da ko drugome prouzrokuje štetu dužan je nadoknaditi, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice. Prema odredbama članova 189. i 190. navedenog Zakona štetnik ima pravo na potpunu naknadu obične štete i izmakle koristi, u visini koja se određuje prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke.

Zbog svega navedenog neosnovano tužena osporava svoju odgovornost za naknadu štete koju je tužitelj pretrpio u periodu od 1984. do 1988. godine zbog gubitka čistog prihoda sa spornog zemljišta iz tabli broj 41 i 128 k.o. D. C.. Odgovornost za predmetnu štetu ne dovodi se u sumnju tvrdnjom revidenta da tužitelj nije uspio u upravnom postupku u kojem je osporavao zakonitost odluke o dodjeli predmetnog zemljišta iz komasacione mase. Ovo iz razloga što se u upravnom sporu odlučivalo o zakonitosti odluke upravnog organa o dodjeli zemljišta tužitelju iz komasacione mase srazmjerno kvalitetu i vrijednosti njegovog zemljišta koje je on unio u komasacionu masu. Za zakonitost odluke o dodjeli zemljišta iz komasacione mase nije bila bitna činjenica da li je tužitelj uveden u posjed dodjeljenog zemljišta i da li je Komisija tužene učinila propuste prilikom uvođenja tužitelja u posjed toga zemljišta.

Stoga činjenica, da je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđeno da je zakonita odluka upravnog organa o dodjeli spornog zemljišta iz komasacione mase tužitelju, nije od uticaja na ocjenjivanje odgovornosti tužene za propuste njenog organa u postupku te dodjele, koji su za posljedicu imali štetu koju je pretrpio tužitelj, a što je nesumnjivo utvrđeno u ovom parničnom postupku.

Činjenica da je tužitelj u upravnom postupku, u kojem mu je iz komasacione mase dodijeljeno sporno zemljište, prigovarao kvalitetu dodijeljenog zemljišta, takođe nije od uticaja na presuđenje u ovoj pravnoj stvari. Ovo iz razloga što je visinu štete vještak poljoprivredne struke procijenio na zemljištu koje je faktički dodijeljeno tužitelju i prema tome odredio visinu izgubljenih čistih prihoda sa toga zemljišta.

Tokom postupka utvrđeno je da je tužitelj pretrpio štetu na tablama broj 41 i 128 k.o. D. C. u visini od 19.238,40 KM, zbog propusta organa tužene Komisije za komasaciju Opštine B., pa ne stoji tvrdnja revidenta da su tu štetu prouzrokovalе druge fizičke osobe koje mu nisu dozvoljavale ulazak na to zemljište.

Utvređeno je da tužitelj nije mogao obrađivati površinu od 1920 m² samo u tabli broj 132 k.o. D. C. iz razloga što se na toj površini zadržavala voda, pa je drugostepeni sud iz tog razloga pobijanom odlukom odbio tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu štete u visini od 1.577,60 KM koja je nastala za tužitelja zbog neobrađivanja navedenog zemljišta. Stoga ne stoji tvrdnja revidenta da tužena nije odgovorna za dosuđenu štetu tužitelju zbog činjenice da

tužitelj nije mogao obrađivati zemljišgite radi taloženja vode, jer je utvrđeno da se ovaj razlog odnosio samo na dio zemljišta u tabli broj 132, za koji je tužitelj pravosnažno odbijen sa tužbenim zahtjevom.

Zbog svega navedenog reviziju tužene je valjalo kao neosnovanu odbiti i odlučiti kao u izreci temeljem odredbe člana 393. ZPP-a.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-000 577 od 13.07.2007.g.)

Odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilom

troškove postupka u iznosu od 585,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od

16. aprila 2007. godine do isplate, troškove na ime sastava žalbe od

ovom odlukom upućen na parnicu sa svojim imovinskopравnim zahtjevom. Konačno, presudom Okružnog sud u Banjaluci br. Kž-161/03 od 30.4.2004. godine prvostepena presuda od 28.1.2003. godine je preinačena tako što se

„protiv optuženog P.Z. ... odbija optužba da je dana 20.5.1993. godine oko 13,30 časova na regionalnom putu M. G. – C.R. ... kao učesnik u saobraćaju na putu kršenjem propisa o bezbjednosti javnog saobraćaja ... ugrozio javni saobraćaj u sljed čega je za drugog nastupila imovinska šteta preko 2.000,00 KM čime bi počinio krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja iz čl. 400 stav. 1. Krivičnog zakonika RS“. U obrazloženju presude navedeno je da se u smislu člana 111. stav 1. tačka 5. KZ RS krivično gonjenje za navedeno krivično djelo ne može preduzeti kad protekne pet godina od njegovog izvršenja, a u svakom slučaju, kad protekne dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja. Dalje je konstatovano da je protekom perioda od 10 godina od dana izvršenja krivičnog djela, tj. 20. maja 2003. godine „u ovom krivičnom predmetu nastupila ... zastarjelost krivičnog gonjenja, radi čega je na osnovu čl. 349. st. 6 ZKP optužbu valjalo odbiti“. Tuženi je tokom postupka istakao prigovor zastarjelosti tužiočevog potraživanja. Tužilac je podnio tužbu na dan 23. aprila 2002. godine.

postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zato što je okrivljeni umro, duševno obolio ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje i odgovornost okrivljenog. Odbijanjem optužbe protiv Z.P. makar i zbog zastarjelosti krivičnog gonjenja, u krivičnom postupku nije utvrđena njegova krivična odgovornost, pa u ovom sporu nema mjesta primjeni odredbe člana 377. ZOO. Tužiočevo potraživanje je, po mišljenju drugostepenog suda, zastarjelo istekom trogodišnjeg roka iz člana 376. stav 1. ZOO, pa je i onda kad bi se ovaj period računao od 19. juna 1996. godine, tj. od ukidanja ratnog stanja i stanja neposredne ratne opasnosti u Republici Srpskoj. Iz ovih razloga odlukom drugostepenog suda preinačena je prvostepena presuda tako što je tužilac u cjelini obijen s tužbenim zahtjevom.

Naknada štete

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Sokocu Odjeljenje u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 000230 08 P od 14.10.2008. godine tužena je obavezana da tužiteljima isplati naknadu nematerijalne štete u iznosu od 25.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 01.03.2008. godine do isplate, za duševne bolove koje je njihov prednik, pok. Boris Govedarica (suprug tužiteljice Mirjane Govedarica a otac mldb. tužitelja Isidore i Nikole Govedarica) pretrpio zbog povrede časti, ugleda i slobode usljed neosnovane optužbe za krivično djelo – teško ubistvo iz člana 149. stav 1. tačka 5. u vezi sa članom 23. KZ RS i da im naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.722,00 KM, a odbijeni su sa dijelom tužbenog zahtjeva preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 000230 09 Gž od 25.02.2009. godine povodom žalbi tužitelja i tužene a po službenoj dužnosti prvostepena presuda je preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 35.000,00 KM sa pripadajućom kamatom, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da se pobijana presuda preinači tako da se njihova žalba usvoji prvostepena presuda preinači u odbijajućem dijelu i tužbeni zahtjev u cjelini usvoji ili da se presuda preinači tako da se žalbe tužitelja i tužene odbiju i prvostepena presuda potvrdi ili da se ta presuda ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen. Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da im tužena isplati naknadu nematerijalne štete zbog duševnih bolova koje je njihov prednik (suprug i otac) pretrpio zbog povrede časti, ugleda i slobode.

Polazeći od utvrđenja da je prednik tužitelja neosnovano lišen slobode i da je u pritvoru (koji je održan rješenjem Okružnog suda u Istočnom Sarajevu od 02.09.2004. godine a ukinut rješenjem Okružnog suda u Bijeljini broj K-34/05 od 20.10.2005 godine) proveo, u periodu od 02.09.2004. godine do 20.10.2005. godine – 413 dana i da je pravosnažnom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj K-34/05 od 20.10.2005. godine, oslobođen optužbe da je dana 02.07.2004. godine umišljajno lišio života dva lica, čime bi počinio krivično djelo – teško ubistvo iz člana 149. stav 1. tačka 5. u vezi sa članom

23. KZ RS prvostepeni sud je zaključio, da je za predmetnu štetu odgovorna tužena, za rad njenih organa (član 172. Zakona o obligacionim odnosima

„Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, dalje: ZOO) i da se njena odgovornost zasniva na principima objektivne odgovornosti. Zato je primjenom navedene odredbe, cijeneći okolnosti konkretnog slučaja i elemente za utvrđivanje naknade ovog vida štete propisane članom 200. istog zakona tužiteljima dosudio naknadu nematerijalne štete u iznosu od 25.000,00 KM sa pripadajućom kamatom.

Drugostepeni sud je prihvatajući činjenična utvrđenja prvostepenog suda zaključio da nije moguće prenošenje prava na naknadu nematerijalne štete sa poginulog prednika tužitelja na njegove nasljednike (tužitelje) jer naknada predmetne štete nije određena pismenim sporazumom ni pravosnažnom odlukom. Iz ovih razloga, pozivom na član 204. stav 1. ZOO prvostepenu presudu je preinačio tako što je odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Odluka drugostepenog suda je pravilna.

Članom 204. stav 1. ZOO je propisano da potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednike samo ako je priznato pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom.

Prednik tužitelja pok. Boris Govedarica je poginuo 24.08.2007. godine. Parnični postupak u ovoj pravnoj stvari pokrenut je tužbom njegovih nasljednika (supruga i djece) dana 12.03.2008. godine a predmet spora je naknada štete za duševne bolove zbog povrede časti ugleda i slobode, koju je prednik tužitelja pretrpio zbog neosnovanog lišenja slobode, u trajanju od 413 dana.

Naknada nematerijalne štete koju tužitelji traže u ovoj parnici, koju propisuje odredba člana 200. ZOO predstavlja satisfakciju za duševne bolove

koje je pretrpio pravni prednik tužitelja i njena svrha je da ublaži negativni uticaj povrede ugleda, časti i slobode na duševno stanje oštećenog, prouzrokovano neosnovanim lišenjem slobode. Proizlazi, da je to strogo lično pravo koje ne prelazi na nasljednike i gasi se smrću oštećenog i samo izuzetno, ako je ova naknada štete bila priznata oštećenom pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom prije njegove smrti, može se prenositi na njegove nasljednike.

U konkretnom slučaju predniku tužitelja nije (pravosnažnom odlukom ni pismenim sporazumom) priznata naknada štete zbog povrede časti, ugleda i slobode (član 204. stav 1. ZOO), pa je pravilan zaključak drugostepenog suda da nakon njegove smrti nema mjesta dosuđivanju ove naknade koju je on za života pretrpio.

Odredbom člana 425. stav 1a) Zakona o krivičnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 50/03 do 92/09, dalje: ZKP) propisano je da pravo na naknadu štete (između ostalog) ima i lice prema kome je zbog neosnovanog lišenja slobode, otpužba odbijena. Budući da ovom a ni drugim odredbama tog zakona nisu posebno regulisani vrsta štete i način utvrđivanja njene visine, saglasno odredbi člana 23. ZOO, na ta pitanja se primijenjuju odredbe ovog zakona.

Prema odredbi člana 200 ZOO, kako je već rečeno, pravo prednika tužitelja na nanadu nematerijalne štete i iz njega proizlazeće potraživanje, ima lični karakter, zbog čega je neprenosivo i nenasljedivo.

Predmet nasljeđivanja su stvari i prava koja pripadaju ostaviocu (član

2. ranije važećeg Zakona o nasljeđivanju „Službeni list SR BiH“ broj 7/80). Po odredbi člana 2. stav 1. i 2. sada važećeg Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/09), zaostavštinu ostavioca čine sva, nasljeđivanju podobna prava koja su ostaviocu pripadala do trenutka smrti. Kako predmetno potraživanje ima lični karakter a nije priznato pravosnažnom odlukom ni pismenim sporazumom ono je neprenosivo i nenasljedivo, pa tvrdnje revizije tužitelja da im ovo pravo pripada po Zakonu o nasljeđivanju, nisu osnovane. Pri tom se u revizije pogrešno izjednačava stupanje nasljednika u parnicu nakon smrti ostavioca, kao procesno pravnoj pretpostavci za vođenje parnice, sa mogućnošću nasljeđivanja i prenošenja predmetnog potraživanja, kao materijalno pravnoj pretpostavci za uspjeh nasljednika u ovoj vrsti spora, kada za to nisu ispunjene pretpostavke iz navedenog člana 204. ZOO.

Navodi kojim tužitelji tvrde da im pripada pravo na naknadu predmetne štete prema odredbama ZKP (član 426. stav 2., 428. i 430. ZKP), nisu osnovani. Član 426. ovog zakona propisuje zastarjelost potraživanja naknade štete, što nije od značaja za pravilnost pobijane presude jer tužitelji nisu odbijeni sa tužbenim zahtjevom zbog zastarjelosti predmetnog potraživanja. Odredba člana 428. navedenog zakona govori o materijalnoj šteti, koja nije predmet spora u ovoj parnici, a član 430. stav 2. istog zakona, propisuje pravo bračnog druga, djece., da poslije smrti osuđenog lica podnose zahtjev za objavljivanje, u sredstvima javnog informisanja, saopštenja o odluci iz koje

proizlazi neosnovanost lišenja slobode, što takođe nije predmet spora u konkretnom slučaju.

Tvrdnja revizije da se zbog podnošenja zahtjeva Ministarstvu pravde, koji je prednik tužitelja podnio 20.01.2007. godine, o kome nije odlučeno, radi o “faktički postojećem dospjelom novčanom iznosu, gdje je sporna samo visina”, nije osnovana. Potraživanje prednika tužitelja nije dospjelo jer Ministarstvo pravde nije usvojilo njegov zahtjev. Zahtjev za naknadu štete je tehnički akt oštećenog i ako Ministarstvo pravde ne usvoji zahtjev ili ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, oštećeni može kod nadležnog suda podnijeti tužbu za naknadu štete (član 427. stav 1. ZKP). Dakle, taj jednostrani akt pravnog prednika tužitelja nema karakter pravosnažne presude ili pismenog sporazuma koje ima u vidu odredba člana 204. stav 1. ZOO.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu presudu i zbog povreda odredaba parničnog postupka ali ne navode konkretne povrede niti iz sadržaja revizije proizlazi na koje povrede odredaba parničnog postupka se ukazuje.

Ostali navodi revizije tužitelja nisu od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Prema izloženom pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje u reviziji a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (član 241. Zakona o parničnom postupku „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03 do 49/09). Zato je revizija tužitelja odbijena kao neosnovana (član 248. istog Zakona).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 89 1 P 000230 09 Rev od 30.03.2011.g.)

Revizija tuženog se djelimično usvaja i obje nižestepene presude djelimično preinačavaju tako da se odbija zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime naknade štete isplati iznos od 7.500,00 KM sa zateznom kamatom, dok

se u preostalom dijelu (u pogledu odluke kojom je tuženi obavezan da izmjesti kablovski snop i betonski stub, ogradi trafo-stanicu i otvori prilaz istoj sa druge strane i isplati tužitelju iznos od 2.800,00 KM, sa pripadajućom kamatom) revizija odbija, te se obavezuje tuženi da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 3.945,00 KM.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 015970 01 P od 28.1.2010. godine obavezan je tuženi da sa zemljišta tužitelja, označenog kao kč. br. 2324 i kč. broj 2325, upisanog u zk. ul. broj 1482 k.o. B. II (ranije u kk. ul. br. 1531 k.o. B. II) izmjesti izvan dvorišta vazdušni i podzemni kablovski snop koji vodi od trafo-stanice do stuba, kao i sam stub, i da zagradi trafo-stanicu BTS 10/04 kw T.3, tako što će ogradu postaviti dvoritšem tužioca na udaljenosti od 1 metar od pomenute trafo- stanice i otvoriti prilaz istoj s druge strane, sa sporednog puta.

Stavom drugim iste presude obavezan je tuženi da tužitelju naknadi štetu u ukupnom iznosu od 10.300,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.170,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 015970 10 Gž od 21.4.2010. godine žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te tuženi obavezan da tužitelju na ime troškova žalbenog postupka isplati iznos od 720,00 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija uvaži i osporena presuda ukine, te predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj pobija njene navode i predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da je tužitelj dana 27.6.2001. godine zaključio ugovor o zamjeni nekretnina sa H. I. rođena S., na osnovu kojeg je svoje nekretnine u V. zamijenio za nekretnine u B. Temeljem ovog ugovora tužitelj je postao vlasnik nekretnina u B., koje su predmet ovoga spora. Predmetne nekretnine ranija vlasnica je napustila 1995. godine. U međuvremenu je tuženi na tim nekretninama izgradio trafo-stanicu nakon što je od Odjeljenja za ... Opštine B. dobio rješenje – odobrenje za izgradnju broj: 014/03-360-10/97 od 7.3.1997. godine. Potom je dobio i odobrenje za upotrebu izgrađene trafo-stanice (rješenje broj: 014/03-360- 7/98 od 11.2.1998. godine). Tuženi ranijem imaocu, H. I. nije, isplatio naknadu za zemljište na kojem je izgrađena trafo-stanica, iako je naprijed spomenutim rješenjem broj: 014/03-360-10/97 od 7.3.1997. godine bio obavezan da, kao investitor, riješi sve imovinsko-pravne odnose, niti je ona za tu izgradnju znala.

Kod takvog stanja stvari nižestepeni sudovi su udovoljili tužbenom zahtjevu, uz obrazloženje da je izgradnjom trafo-stanice tužitelj ometan u korištenju predmetnih nekretnina koje je stekao na pravno valjan način (pravnim poslom – ugovorom o razmjeni), pa da slijedom toga, u smislu odredbe člana 42. stav 1. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 6/80 i 36/90, te "Službeni glasnik RS", br. 38/03 – u daljem tekstu: ZOSPO) ima pravo zahtijevati da to ometanje, odnosno uznemiravanje prestane, na način da se izmjesti betonski stub i kablovski snop i otvori prilaz trafo-stanici sa druge strane, kako se istoj ne bi prilazilo kroz dvorište tužitelja. Pored toga su, udovoljili i zahtjevu za naknadu vrijednosti zemljišta koje zauzima predmetna trafo-stanica u iznosu od 2.800,00 KM, primjenom odredbe člana 52. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni list SR BiH“, br. 34/86, 1/90, 29/90, te „Službeni glasnik RS“, br. 29/94, 23/98 i 5/99 – u daljem tekstu: ZGZ), koji je u to vrijeme bio na snazi, te zahtjevu za naknadu štete u iznosu od 7.500,00 KM, temeljem odredbe člana 154. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, br. 29/79 do 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), zbog smanjene vrijednosti nekretnine u slučaju prodaje jer da je za tu štetu

odgovoran tuženi. O visini naknade za zauzeto zemljište i za pričinjenu štetu, sudili su na osnovu podataka utvrđenih vještačenjem po vještaku građevinske struke, D. L.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne, osim u dijelu kojim je odlučeno o naknadi štete.

Odredbom člana 42. stav 1. ZOSPO je propisano da ako treće lice neosnovano uznemiri vlasnika ili pretpostavljenog vlasnika na drugi način, a ne oduzimanjem stvari, vlasnik može tužbom zahtijevati da to uznemiravanje prestane.

Tužitelj je u k.k. ulošku br. 1531 k.o. B. II nakon provođenja ugovora o zamjeni nekretnina upisan kao nosilac trajnog prava korištenja na parcelama označenim kao k.č. br. 2324 i 2325. Stupanjem na snagu Zakona o građevinskom zemljištu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 112/06 – član 46.), on je postao vlasnik tog zemljišta na kojem je podignuta trafo-stanica i betonski stub i preko kojeg i iznad kojeg ide kablovski snop, pa je slijedom toga aktivno legitimisan u ovom sporu, bez obzira što je njihova izgradnja uslijedila prije nego što je on preuzeo u posjed predmetne nekretnine. Radi se o uznemiravanju koje traje.

Prema nalazu vještaka elektroenergetske struke, M. G. uznemiravanje tužitelja u korištenju predmetne nekretnine moguće je riješiti ograđivanjem trafo-stanice, kako bi je tuženi nesmetano koristio (održavao i intervenisao u svako doba) i otvaranjem prilaza sa sporednog puta, te izmještanjem betonskog stuba i kablovskog snopa van dvorišta tužitelja. Nalazu vještaka u ovom dijelu (prema navodima sa ročišta održanog 11.5.2005. godine, strana 2. zapisnika) tuženi nije prigovarao. Štaviše, tuženi je, nudeći poravnanje tužitelju (do čijeg zaključenja nije došlo) i sam naveo, na ročištu održanom 22.9.2005. godine, da će sa tehničkim službama razmotriti mogućnost razmjешtanja kabla, ali se dalje o tome nije izjašnjavao niti osporavao mogućnost izmještanja betonskog stuba i kablovskog snopa.

Iz prednjih razloga nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su, pozivom na odredbu člana 42. stav 1. ZOSPO, radi prestanka uznemiravanja vlasništva tužitelja, naložili izmještanje betonskog stuba i kablovskog snopa uz ograđivanje trafo-stanice na način opisan u izreci prvostepene presude.

Pozivanje tuženog na okolnost da je za izgradnju predmetne trafo-stanice dobio odobrenje od nadležnog organa i upotrebnu dozvolu, nije od uticaja na rješenje ovoga spora. Trafo-stanica, kao elektroenergetsko postrojenje je, istina, izgrađena u skladu sa građevinskom dozvolom, ali nižestepenim presudama nije ni naloženo njeno uklanjanje, nego samo ograđivanje i otvaranje prilaza sa druge strane.

Prema odredbi člana 46. stav 1. Zakona o elektroprivredi („Službeni glasnik RS“, br. 10/97) koji je bio na snazi u vrijeme građenja predmetnog elektroenergetskog postrojenja (istu odredbu – član 93. (na koju se poziva tuženi tokom postupka) sadrži i sada važeći Zakon o električnoj energiji, „Službeni glasnik RS“, br. 66/02), elektroprivredno preduzeće ima pravo prolaza preko zemljišta na kome druga lica imaju pravo vlasništva, odnosno korištenja radi izgradnje i održavanja elektroenergetskih objekata, izgrađenih na nekretnini koja nema direktan pristup sa javnog puta. Međutim, ova odredba nije relevantna za rješenje ovoga spora kod činjenice da parcela na kojoj je izgrađena trafo-stanica ima pristup sa javnog puta zbog čega je i obavezan tuženi da istu ogradi i otvori ulaz sa tog sporednog javnog puta kako ne bi morao prolaziti kroz dvorište tužitelja. Osim toga, i pod uslovom da tog drugog pristupa nema, pravo iz citirane zakonske odredbe tuženi bi mogao, saglasno stavu 2. iste zakonske odredbe, ostvariti samo na osnovu rješenja nadležnog opštinskog organa, za koje nije utvrđeno da postoji.

Na zemljištu čiji vlasnik je postao tužitelj, temeljem ugovora o razmjeni izgrađena je trafo-stanica i ona zauzima 15 m² tog zemljišta koje sada pripada tuženom kao vlasniku trafo-stanice koja je tu izgrađena. Naknada za to zemljište nije isplaćena ranijoj vlasnici H. I. Tuženi je suprotno tvrdio, ali to tokom postupka nije dokazao. Ona, prema utvrđenom činjeničnom stanju – koje se saglasno odredbi člana

240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, br. 58/03 do 49/09

– u daljem tekstu: ZPP) ne može preispitivati u postupku po reviziji – nije ni znala za tu izgradnju sve do razmjene koja je obavljena zaključenjem ugovora od 27.6.2001. godine. Sa prenosom prava vlasništva na nekretnini na novog sticaoca se prenose i

određena prava i obaveze vezane za tu nekretninu. Prema tome tužitelj je, kao novi sticalac, ovlašten da zahtjeva isplatu te naknade i tuženi je, kao lice kojem je dozvoljena izgradnja na tom zemljištu uz uslov da riješi imovinsko-pravne odnose, dužan tu naknadu isplatiti, temeljem odredbe člana 52. stav 1. u vezi sa članom 44. stav 1. ZGZ.

Pri rečenom valja istaknuti da ovo potraživanje nije zastarilo, jer se prema odredbi člana 27. stav 1. ZGZ, pravo zahtjevati naknadu za gradsko građevinsko zemljište koje je bez pravnog osnova prešlo u posjed društvenog pravnog lica (a ovdje se radi o takvoj situaciji, jer nema dokaza da je u konkretnom slučaju provedena zakonom propisana procedura o preuzimanju ovog zemljišta i njegovoj dodjeli tuženom) gasi protekom roka od pet godina od dana saznanja za gubitak posjeda (tužitelj i H. I. to saznali prilikom zaključenja ugovora o razmjeni od 27.6.2001. godine, a tužba podnesena 25.10.2001. godine).

Kada se ima u vidu da će tužitelj pored naprijed spomenutih 15 m², biti uskraćen za još 13 m² predmetne parcele, zbog ograđivanja trafo-stanice (ukupno 28 m²), uz činjenicu da je na osnovu vještačenja (kojem stranke u ovom dijelu nisu prigovarale) utvrđeno da na ovom lokalitetu tržišna cijena 1 m² zemljišta iznosi 100,00 KM, nižestepeni sudovi su pravilno obavezali tuženog da tužitelju na ime naknade za zauzeto zemljište isplati iznos od 2.800,00 KM, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe.

Nasuprot prednjem, nižestepene odluke u dijelu kojim je obavezan tuženi da tužitelju naknadi štetu u iznosu od 7.500,00 KM, koja se ogleda u manjoj kupoprodajnoj cijeni u slučaju eventualne prodaje predmetnih nekretnina, nisu zasnovane na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Da bi nastao obligacioni odnos iz osnova prouzrokovanja štete potrebno je da nastane šteta kao posljedica štetne radnje. Odredbom člana 155. ZOO materijalna šteta, o kojoj je u ovom postupku riječ, je definisana kao umanjeње nečije imovine (obična šteta) i spriječavanje njenog povećanja (izmakla korist). Šteta se izračunava tako što se postojeća imovina uspoređuje sa stanjem kakvo bi postojalo da nije bilo štetnog događaja, jer je odredbom člana 190. ZOO propisano da će sud, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije uzrokovanja štete, dosuditi naknadu u svoti koja je potrebna da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Tužitelj je predmetne nekretnine stekao na osnovu ugovora o razmjeni koji je zaključio sa H. I. dana 27.6.2001. godine, valjano ovjerenog kod nadležnog suda. Ugovor je zaključen u vrijeme kada je na nekretninama u B. već bila sagrađena trafo- stanica. Tužitelj je za nekretnine u B. dao svoje nekretnine u V. I pored saznanja da su nekretnine u B. opterećene izgrađenom trafo-stanicom ugovarači su, odredbom člana 3. tog ugovora, utvrdili da je vrijednost razmjenjenih nekretnina jednaka, da je svaka strana jednako dala i jednako primila i da niko nikome nema šta da doplaćuje, to jeste da postoji potpuni ekvivalent davanja i primanja. Dakle, prilikom sticanja nekretnina u B. tužitelj nije pretrpio nikakvu štetu, jer je za njih drugoj ugovornoj strani predao nekretnine u V. iste vrijednosti. Ako je izgradnjom predmetne trafo-stanice i smanjena vrijednost nekretnina u B. to se moglo odraziti samo na smanjenje imovine H. I. koja zbog toga iste nije mogla mijenjati za nekretnine veće vrijednosti od onih koje joj je u razmjeni predao tužitelj. Prema tome, tim prometovanjem materijalna situacija tužitelja

je ostala ista. I u slučaju eventualne prodaje stečenih nekretnina u B. stanje bi bilo isto, jer bi za nekretnine u B. mogao tražiti i dobiti iznos čiju visinu određuje stanje tih nekretnina, uzimajući u obzir i postojanje trafo-stanice koja je njihovu vrijednost odredila i kada ih je on pribavljao. Tužitelj, naime, nikako ne može osnovano računati i očekivati da će za nekretnine koje je dobio razmjenom, u slučaju eventualne dalje prodaje, ostvariti veću vrijednost (član 189. stav 3. ZOO), od one koju je sam za njih dao, odnosno da će ih prodati kao da trafo-stanica ne postoji.

Drugačiji stav, koji zagovara tužitelj, bi značio da bi svaki novi sticalac ovih nekretnina mogao od tuženog tražiti naknadu štete zbog smanjenja njihove vrijednosti uzrokovane izgradnjom trafo- stanice. Stanje nekretnina određuje njihovu vrijednost u momentu prometovanja, pa činjenica da je ta vrijednost ranije smanjena nekom štetnom radnjom trećeg lica ne daje pravo novom sticaocu da traži naknadu štete od štetnika i pod uslovom da ona nije isplaćena ranijem imaocu tih nekretnina.

Iz prednjih razloga se zahtjev tužitelja za naknadu štete u iznosu od 7.500,00 KM ukazuje neosnovanim.

Tužitelj je u ovoj parnici uspio u sporu u procentu od oko 50% pa mu je shodno odredbi člana 386. stav 2. ZPP, u vezi sa članom 397. stav 2. istog zakona, na ime troškova postupka dosuđen iznos od 3.945,00 KM. Troškove potrebne za vođenje ove parnice (član 387. stav 1. ZPP) pravilno je utvrdio prvostepeni sud, a obračunati su saglasno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (član 387. stav 2. ZPP). Ukupni nužni troškovi, nastali u toku postupka, računajući i troškove žalbenog postupka, iznose 7.890,00 KM, od čega je tužitelju dosuđen iznos kao u izreci, saglasno uspjehu u sporu.

Slijedom svega izloženog odlučeno je kao u izreci, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP i člana 248. istog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 80 0 P 015970 10 Rev od 4.5.2011.g.)

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 049020 03 P od 23.11.2009. godine odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu materijalne i nematerijalne štete te tužitelj obavezan da tuženom naknadi troškove spora u iznosu od 5.168,25 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 049020 10 Gž od 17.9.2010. godine žalba tužitelja je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se obje nižestepene presude preinače i tužbeni zahtjev usvoji u cjelosti ili da se iste ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi je predložio da se revizija odbije kao neosnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tuženi naknadi materijalnu i nematerijalnu štetu koju je pretrpio radeći za njega.

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepenih sudova, tužitelj nije bio u radnom odnosu kod tuženog već je za njega faktički radio, obavljajući poslove koje mu odredi tuženi; tužitelj je kod tuženog primao platu za rad u iznosu od po 300,00 KM mjesečno; dana 08.02.2000. godine tužitelj je radio ispred sušare tuženog kada su na njega pala velika aluminijska vrata sušare, kojom prilikom je zadobio teške tjelesne povrede (prelom petog slabinskog pršljena

i iščašenje četvrtog slabinskog pršljena); zbog navedenih povreda tužitelju je životna aktivnost umanjena za 25%; tužitelj je po zanimanju šumarski tehničar; liječenje tužitelja je trajalo do 12.4.2001. godine; tuženi je na ime odštete tužitelju isplatio iznos od ukupno 13.000,00 KM.

Polazeći od ovih utvrđenja nižestepeni sudovi su zaključili da za predmetnu štetu odgovara tuženi kao vlasnik vrata koja su pala na tužitelja, prema odredbi člana 154. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, dalje: ZOO). Međutim, ovi sudovi smatraju da je isplatom iznosa od 13.000,00 KM tuženi u cjelosti tužitelju naknadio materijalnu i nematerijalnu štetu koju traži u ovoj parnici, pa sude tako što odbijaju tužbeni zahtjev tužitelja.

Materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno na štetu tužitelja kada je odbijen njegov tužbeni zahtjev.

Prema odredbi člana 174. st. 1. ZOO, za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara lice koje se njome bavi.

U ovom slučaju, a što u postupku tužitelj nije osporio, niti to čini sada u reviziji, u momentu kada se desio štetni događaj tužitelj nije obavljao poslove koji se mogu tretirati kao opasni (sjedio je na stolici i pisao). On je teško tjelesno povrijeđen prilikom pada vrata sušare, koja su bila skinuta i naslonjena na zid sušare. Sušara (pa shodno tome i pomenuta vrata) je vlasništvo tuženog.

U pravnoj teoriji se zastupa mišljenje da je stvar opasna kada zbog svog položaja, djelovanja, svojstava ili zbog gole egzistencije predstavlja povećanu opasnost za okolinu. Vrata, sama po sebi, nisu opasna stvar u smislu odredbe člana 173. ZOO. Međutim, kada se skinu iz svog ležišta i prislone na zid u nepravilnom položaju (kako je bilo u konkretnom slučaju), ona mogu dobiti svojstvo opasne stvari jer tada predstavljaju povećanu opasnost.

ZOO u stavu 2. člana 174. utvrđuje definiciju imaoaca opasne stvari. Onaj koji drži opasnu stvar odgovara za štetu koja potiče od te stvari, osim ako dokaže da postoji razlog koji zakon priznaje kao oslobađajući. On se može rasteretiti odgovornosti ako je štetu izazvao neki događaj, treće lice ili sam oštećeni odnosno ukoliko su ispunjeni posebni uslovi predviđeni zakonom (član 177. st. 1. i 2. ZOO). Dovoljno je da se radnja trećeg lica ili oštećenog nije mogla predvidjeti niti spriječiti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužitelj je bio u grupi radnika koji su, bez znanja i naloga tuženog, skinuli vrata sušare i ista naslonili na zid, da bi time sebi "olakšali" posao. Oni su time pristali na rizik odnosno opasnost da vrata padnu zbog nepravilnog položaja. Stoga se tuženom ne može pripisati odgovornost za predmetnu štetu jer on nije svojim radnjama vrata stavio u položaj u kojem ona predstavljaju opasnu stvar, niti su vrata stavljena u taj položaj po nalogu tuženog, već su to samoinicijativno učinili radnici koji su kritičnog dana radili u sušari (po navodima svjedoka među njima je

bio i tužitelj). Dakle, rizik od nastupanja štetnih posljedica su stvorili tužitelj i radnici koji su sa njim radili u sušari, što nižestepeni sudovi nisu uočili, pa su nepravilno uzeli da postoji odgovornost tuženog po opštim načelima odgovornosti za štetu. Međutim, imajući u vidu da je tužbeni zahtjev odbijen, ovaj pogrešan zaključak nižestepenih sudova nema uticaja na pravilnost nižestepenih presuda.

S obzirom na izloženo, bez značaja su revizioni prigovori da su nižestepeni sudovi prenisko odredili visinu materijalne i nematerijalne štete, da je kod njega došlo do umanjenja radne sposobnosti u procentu od 30%- 40% te da drugostepeni sud nije ocijenio sve navode žalbe tužitelja.

Iz naprijed iznesenih razloga, a primjenom odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09), odlučeno je kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 71 0 P 049020 11 Rev od 17.5.2012.g.)

Prvostepenom presudom Osnovnog suda Derventa, broj 84 0 P 020232 08 P od 29.04.2011. godine, obavezani su tuženi M.Š. (u daljem tekstu: prvotužena) i M.R. (u daljem tekstu: drugotuženi) da, kao solidarni dužnici, isplate tužiocu iznos od 8.915,88 KM po osnovu izvršenih ulaganja u objekte u posjedu i vlasništvu tuženih, a da prvotužena isplati iznos od 3.911,66 KM na ime izvršene isplate drugotuženom, u ime i za račun prvotužene, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 15.12.2008. godine, kao dana podnošenja tužbe do isplate, te su tuženi obavezani da tužiocu naknade troškove postupka u iznosu od 4.785,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja (stav I).

Odbijen je protutužbeni zahtjev prvotužene kojim traži da se obaveže tužilac da joj, na ime zakupnine za korištenje cijele kuće počev od 08.08.2008. godine, isplati iznos od 4.800,00 KM, na ime zakupnine za korištenje garaže i šupe

za drva isplati iznos od 950,00 KM, na ime narušenog zdravlja zbog uskraćenog komoditeta u njenoj kući isplati iznos od 3.000,00 KM i da joj na ime duševnog bola i straha koji je izazvao svojim prijetnjama, isplati iznos od 2.000,00 KM (stav II).

Drugostepenom presudom Okružnog suda Doboj, broj 84 0 P 020232 11 Gž od 09.12.2011. godine, žalbe tuženih su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijena je žalba tužioca koju je izjavio protiv rješenja, broj 84 0 P 020232 08 P od 29.04.2011. godine o mjeri obezbjeđenja.

Prvotužena revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Predmet spora po tužbi je zahtjev tužioca da mu tuženi solidarno isplate iznos od 8.915,88 KM po osnovu izvršenih ulaganja u objekte u posjedu i vlasništvu tuženih, a da prvotužena sama isplati iznos od 3.911,66 KM na ime izvršene isplate drugotuženom, u njeno ime i za njen račun, sve zajedno sa kamatom i troškovima postupka.

Predmet spora po protutužbi je zahtjev prvotužene da joj tužilac isplati iznos od 4.800,00 KM na ime zakupnine za korištenje kuće i iznos od 950,00 KM na ime zakupnine za korištenje garaže i šupe za drva, te iznos od 3.000,00 KM na ime narušenog zdravlja zbog uskraćenog komoditeta u njenoj kući i iznos od 2.000,00 KM na ime pretrpljenog duševnog bola i straha zbog prijetnji tužioca, sve zajedno sa kamatom i troškovima postupka.

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem: da su tuženi vlasnici i posjednici nekretnina koje se nalaze u B., i to prvotužena u dijelu 1/1 nekretnina označenih kao k.č. broj 245/1704, oranica u površini od 538 m² i k.č. broj 245/1703, kuća i dvorište površine 318 m², upisane u z.k. uložak broj 2166 k.o. B., a drugotuženi posjednik u dijelu 1/1 nekretnina upisanih u posjedovni list broj 2133 k.o. B.; da prvotužena, kao primalac izdržavanja i drugotuženi, kao davalc izdržavanja imaju zaključen ugovor o doživotnom izdržavanju i ugovor o poklonu, a koji ugovori nisu raskinuti na pravno valjan način; da su prvotužena i tužilac postigli usmeni dogovor da zaključe ugovor o doživotnom izdržavanju, koji podrazumjeva zajedničko stanovanje, nakon što se raskine ugovor koji su međusobno zaključili tuženi; da je tužilac u ime i za račun prvotužene, na ime naknade troškova koje je imao drugotuženi po osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju sa prvotuženom, isplatio ovome iznos od 2.000,00 Eura; da je tužilac izvršio građevinske radove u kući i na vanjskom objektu prvotužene, koje je vještak građevinske struke dipl. ing. građ, S.Ž., u pismenom nalazu od 08.02.2011. godine, procjenila na iznos od 8.915,88 KM i da tužilac i prvotužena nisu zaključili ugovor o doživotnom izdržavanju zbog poremećenih odnosa.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09-u daljem tekstu ZPP), primjenom odredbe člana 210. i 324. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud odlučuje kao u izreci.

Po shvatanju prvostepenog suda, nesporno je da su tužilac i prvotužena bili u pregovorima za zaključenje ugovora o doživotnom izdržavanju, da je tužilac isplatio drugotuženom iznos od 2.000,00 Eura u ime i za račun prvotužene, da je drugotuženi prihvatio da se raskine ugovor o doživotnom izdržavanju i ugovor o poklonu nakon što mu je isplaćen navedeni iznos i da je tužilac dana 08.08.2008. godine sa porodicom uselio u kuću prvotužene, te izvršio građevinske radove koje je vještak naveo u svom nalazu.

Ocjenom izvedenih dokaza, prvostepeni sud zaključuje da je tužilac izvršio ulaganja u objekte prvotužene na osnovu njihovog usmenog dogovora da će zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju, a u namjeri da prvotuženoj obezbjedi

objekat za stanovanje. Osim toga, sud nalazi da je tužilac, imajući u vidu postignuti dogovor u vezi sa zaključenjem ugovora, u kuću tužene uselio na osnovu njene saglasnosti i da nije dogovaran zakupni odnos, što bi se protivilo ugovoru koga su željeli zaključiti.

U odnosu na protutužbeni zahtjev za naknadu štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova, straha i narušenog zdravlja, sud cijeni da u tom dijelu zahtjev nije dokazan.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tuženih i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi prvotužene je ne dovode u

Revizijom se neosnovano ukazuje da je počinjena povreda odredbe člana 8. ZPP, posebno kada je u pitanju ocjena iskaza svjedoka Z.K., sestre tužioca. Tačno je da je prvotužena prigovarala iskazu svih saslušanih svjedoka, tako i iskazu Z.K., na način da se prigovara u cijelosti, a ni u reviziji se konkretno ne ukazuje zbog čega bi iskaz ovog svjedoka bio neobjektivan, osim što se radi o sestri tužioca.

Međutim, iz stanja spisa proizlazi da se odluke sudova ne zasnivaju samo na iskazu svjedoka Z.K., već i drugih saslušanih svjedoka B.P., V.M. i M.R.1, na iskazu stranaka i posredno izvedenim dokazima. S druge strane, iskaz svjedoka Z.K. se u bitnome ne razlikuje od iskaza ostalih svjedoka, kojima je sud poklonio povjerenje, zbog čega se navodi revizije, u ovom dijelu, ne mogu prihvatiti.

Ugovor o doživotnom izdržavanju je strogo formalan ugovor i ako pri njegovom zaključenju nije poštovana propisana forma, takav ugovor je ništav. Međutim, nesporno je da tužilac i prvotužena nisu zaključili taj ugovor, pa ocjena osnovanosti zahtjeva tužioca ne zavisi od njegove pravne valjanosti.

Odredba člana 30. stav 1. ZOO propisuje da pregovori koji prethode zaključenju ugovora ne obavezuju i da ih svaka strana može prekinuti kada hoće, ali strana koja je vodila pregovore bez namjere da zaključi ugovor odgovara za štetu nastalu njihovim vođenjem (stav 2.). Za štetu odgovara i ona strana koja je vodila pregovore u namjeri da zaključi ugovor, ali odustane od te namjere bez osnovanog razloga i time drugoj strani prouzrokuje štetu (stav 3.). Prvotužena nije osporila utvrđenje da je vodila pregovore sa tužiocem u namjeri da zaključe ugovor, a

nižestepeni sudovi su pravilnom ocjenom dokaza izveli zaključak da nije dokazala i navode da je odustala od njegovog zaključivanja zbog toga što je tužilac postupao prevarno.

Suprotno tome, tužilac je dokazao da je isplati drugotuženog i izvođenju građevinskih radova na objektima prvotužene, pristupio onog momenta kada je stekao uvjerenje da su postigli saglasnost volja o tome da se ugovor zaključi i na koji način bi trebalo da ispunjava obaveze prema prvotuženoj, kao budućem primaocu izdržavanja. Stoga je pravilno ocjenjeno da u postupanju tužioca nema nesavjesnosti i da je pregovore vodio u ozbiljnoj namjeri da dođe do zaključivanja ugovora, o čemu govore i njegova ulaganja u objekte prvotužene. Naime, potpuno je logično očekivati da se ulaganja, koja jesu znatnije vrijednosti, preduzimaju tek onda kada ona strana koja vrši ulaganja stekne uvjerenje da je sa drugom stranom postignuta saglasnost volje u vezi sa pravnim poslom koji je osnov za ta ulaganja.

Izvršenu isplatu drugotuženom u iznosu od 2.000,00 Eura, što predstavlja protuvrijednost od 3.911,66 KM, prvotužena nije osporavala. Da je to tako proizlazi i iz samog iskaza drugotuženog, kao i iz njegove pismene izjave od 29.04.2008. godine, kao i priznanice koju su zajednički potpisale stranke.

Po stavu ovog suda, pravilno su nižestepeni sudovi sudili kada su na konkretni pravni odnos primijenili odredbu člana 210. ZOO.

U odnosu na odbijajuću dio odluke o protutužbenom zahtjevu, revizija ne sadrži konkretne revizione prigovore, pa je sud u tom dijelu postupio u skladu sa odredbom člana 241. ZPP.

Kod takvog stanja stvari, ovaj sud nalazi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, niti ima nedostataka u donošenju pobijane odluke na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Zato je reviziju prvotužene valjalo odbiti kao neosnovanu temeljem člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 84 0 P 020232 12 Rev od 12.2.2013.g.)

Naknada materijalne štete

u slučaju smrti, tjelesne povrede i oštećenja zdravlja

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u G. broj P-115/03 od 15.7.2005. godine obavezana je tužena da tužitelju naknadi materijalnu štetu na ime izgubljene zarade za period od 1.8.1990. do 17.11.2003. godine u iznosu od 49.265,79 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.7.2005. godine do isplate, a na ime rente od 17.11.2003. godine pa ubuduće iznos od po 123,50 KM mjesečno, s tim da dospjele iznose plati odjednom sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospelosti svakog mjesečnog iznosa, te da tužitelju naknadi troškove spora u iznosu od 4.348,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.7.2005. godine do isplate, dok je preostali dio tužbenog zahtjeva odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B. L. broj GŽ-1871/05 od 20.3.2006. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu, dok je žalba tužene uvažena i prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu preinačena tako što je tužbeni zahtjev odbijen.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se ta presuda preinači.

Tužena je u odgovoru na reviziju tužitelja osporila navode revizije i predložila da se revizija odbije.

U konačno uređenom tužbenom zahtjevu tužitelj traži da mu tužena naknadi ostatak duga na ime nematerijalne štete te materijalnu štetu na ime

izgubljene zarade i mjesečnu rentu, sve sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima spora.

Iz činjeničnih utvrđenja sadržanih u razlozima nižestepenih odluka proizilazi da je tužitelj povrijeđen u saobraćajnom udesu 25.9.1987. godine, koji je skrivio osiguranik tužene, da je tada rad na radnom mjestu vozača u „A.“ G., da je poslije povređivanja dugo bio na bolovanju te kako kod njega postoji potpuna nesposobnost za rad na poslovima vozača, raspoređen je na druge poslove i to prvo na radno mjesto biletara, a zatim na radno mjesto portira, da mu je 17.11.2003. godine prestao radni odnos kao tehnološkom višku, da je presudom prvostepenog suda broj P-439/89 od 21.9.1990. godine tužitelju dosuđena nematerijalna šteta kao i materijalna šteta po osnovu tuđe pomoći te izgubljene zarade i mjesečna renta, da je tužena isplatila tužitelju iznose dosuđene ovom presudom i da je presudom drugostepenog suda broj GŽ-2871/91 od 26.11.1991. godine potvrđena prvostepena presuda u pogledu materijalne štete na ime tuđe pomoći i izgubljene zarade do 1.9.1990. godine, dok je ta presuda preinačena u pogledu odluke o nematerijalnoj šteti tako što su dosuđeni iznosi povećani, a ukinuta u pogledu odluke o renti i kamati na dosuđeni iznos izgubljene zarade.

Prvostepeni sud je izrazio pravni stav da tužitelju pripada naknada materijalne štete u obliku izgubljene zarade do dana prestanka radnog odnosa, jer je plata biletara i portira niža od plate vozača, a od prestanka radnog odnosa da mu pripada novčana renta u visini razlike između plate portira i plate koju bi tužitelj ostvarivao na radnom mjestu na kome je radio do štetnog događaja. Istovremeno je taj sud zaključio da je o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete

pravosnažno presuđeno i da tužitelj u suštini traži naknadu inflatorne štete obzirom da je iznos nematerijalne štete, koji je tužitelju dosuđen ranijom drugostepenom presudom, zbog visoke inflacije obezvrijeđen, pa kako tužitelj nije predložio izvođenje dokaza kojim bi se utvrdila visina inflatorne štete, taj dio tužbenog zahtjeva je odbijen.

Nasuprot tome, drugostepeni sud je našao da tužena nije pasivno legitimisana u odnosu na zahtjev za naknadu materijalne štete na ime izgubljene zarade i mjesečne rente, jer su odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisana prava po osnovu invalidnosti zbog povrede na radu, a jedno od tih prava je i pravo na odgovarajuće novčane naknade, koje se ostvaruje u preduzeću u kojem je radnik bio zaposlen u vrijeme nastanka invalidnosti, pa je tu naknadu (razliku zarade) tužitelj trebao tražiti od preduzeća u kojem je radio. Isto tako drugostepeni sud smatra da tužena nije odgovorna što je tužitelju prestao radni odnos, jer zbog opštepoznate ekonomske situacije su mnogi radnici 2003. godine proglašeni za tehnološki višak, tako da prestanak radnog odnosa tužitelja nije u uzročnoj vezi sa štetnim događajem za koji odgovara tužena. Drugostepeni sud se saglasio sa stavom prvostepenog suda da tužitelj nije dokazao činjenice na kojima temelji zahtjev za naknadu nematerijalne odnosno inflatorne štete. Na osnovu toga drugostepeni sud je sudio tako što je u cjelosti odbio zahtjev tužitelja.

Suprotno tvrdnjama revizije tužitelja, drugostepena presuda je utemeljena na pravilnoj ocjeni izvedenih dokaza i pravilnoj primjeni

materijalnog prava, a u njoj su dati valjani i dovoljni razlozi, koje kao pravilne usvaja i ovaj sud.

Odredbom člana 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96 i 39/03-dalje: ZOO) je propisano da je odgovorno lice dužno povrijeđenom, koji zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, plaćati određenu novčanu rentu kao naknadu za ovu štetu. Međutim, izgubljena zarada se do donošenja sudske odluke dosuđuje u jednokratnom iznosu, jer se ti iznosi mogu pouzdano utvrditi, dok se naknada štete za sukcesivno umanjenje zarade u budućnosti određuje u obliku mjesečne rente. Ako postoji gubitak u zaradi, on mora biti u uzročnoj vezi sa štetničkim ponašanjem.

Prema Zakonu o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Službeni list SFRJ“ broj 23/82, 97/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89 i 44/90), koji je bio na snazi u vrijeme kad se desio štetni događaj, osiguranik kod koga postoji preostala radna sposobnost (u tu kategoriju spada tužitelj) ima pravo da bude raspoređen na druge odgovarajuće poslove i pravo na novčanu naknadu u slučaju manje plate na drugom radnom mjestu, a ta prava mu mora obezbijediti preduzeće u kojem je radio u vrijeme nastanka invalidnosti (član 37. i 38.). Isto propisuje i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list SRBiH“ broj 38/90 i 22/91), a odgovarajuće odredbe su sadržane i u članovima 88-93 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 27/93, 14/94, 10/95 i 22/96) te u članovima 75, 78, 95, 97. i 99. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 32/00, 37/01, 32/02, 47/02 i 110/03). Dakle, tužitelj je u smislu citiranih propisa i poslije povrijeđivanja trebao ostvarivati nesmanjeni iznos zarade, a ukoliko mu je preduzeće u kojem je radio ta prava uskratilo, zahtjev je trebao usmjeriti prema poslodavcu. Nadalje, pravo za slučaj invalidnosti prouzrokovane povredom na radu ostvaruju se u zajednici penzijskog i invalidskog osiguranja u kojoj je osiguranik bio osiguran u času nastanka te povrede (član 78. Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja). Prema tome, potpuno obeštećenje u slučaju kad se radi o povredi na radu se postiže primjenom pravila koja važe u oblasti socijalnog odnosno penzijskog i invalidskog osiguranja, pa je ispravno stanovište drugostepenog suda da tužena nije pasivno legitimisana da tužitelju naknadi štetu u vidu izgubljene zarade.

Isto tako, ovaj revizijski sud ocjenjuje da tužitelj nije dokazao da mu je radni odnos prestao iz razloga što je pretrpio tjelesnu povredu u saobraćajnom udesu. Naime, ako bi do proglašenja tužitelja za tehnološki višak došlo i da on nije pretrpio povredu na radu, onda štetni događaj nije u uzročnoj vezi sa nastankom štete. Teret dokazivanja uzročne

veze je na oštećenom, u smislu člana 154. ZOO. U konkretnom slučaju tužitelj nije predložio izvođenje dokaza na ovu okolnost, izuzev što je u svojstvu parnične stranke izjavio da je njegovo preduzeće primalo u radni odnos vozače. Međutim, činjenica je da je u vrijeme kad je tužitelju kao tehnološkom višku prestao radni odnos, to bilo uobičajena pojava bez obzira na radno mjesto i stručnu spremu zaposlenih, pa je tužitelj u smislu člana 123. stav 1. u vezi člana 7. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike

Srpske", br. 58/03, 85/03 i 74/05-dalje: ZPP) bio dužan ponuditi i izvesti dokaze na osnovu kojih bi se moglo nesumnjivo utvrditi da mu ne bi prestao radni odnos u slučaju da je obavljao poslove vozača, što to nije učinio. Stoga je drugostepeni sud pravilno našao da zahtjev tužitelja za isplatu rente od dana prestanka radnog odnosa pa ubuduće nije osnovan, pri čemu treba imati u vidu odredbe o teretu dokazivanja sadržane u članu 126. ZPP.

Nižestepeni sudovi su pravilno odbili zahtjev tužitelja za naknadu nematerijalne štete (ostatka duga po ovom vidu štete). Naime, presudama koje su ranije donesene u ovoj pravnoj stvari je pravosnažno odlučeno o zahtjevu tužitelja za naknadu nematerijalne štete (član 196. stav 2. ZPP). Ti sudovi su pravilno zaključili da se ovaj dio tužbenog zahtjeva ustvari odnosi na naknadu inflatorne štete. I u tom slučaju je zahtjev pravilno odbijen obzirom da tužitelj nije dokazao da je pretrpio inflatornu štetu niti je dokazao visinu te štete. On je tokom postupka predložio izvođenje dokaza finansijskim vještačenjem, ali samo radi utvrđenja iznosa izgubljene zarade i rente, dok nije predlagao da vještak obračuna eventualnu inflatornu štetu, pa taj dokaz nije ni izveden.

Pri takvom stanju stvari, i po ocjeni ovoga suda, nije pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je tužitelj odbijen sa tužbenim zahtjevom. Drugostepena presuda, prema tome, nema nedostatke na koje ukazuje revident, niti one na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Iz tih razloga, a na osnovu odredbi člana 248. ZPP, revizija tužitelja je odbijena.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-001 097 od 11.04.2007.g.)

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u D. broj P-715/01 od 5.7.2002. godine obavezan je tuženi M.Ć. da tužilji M.B. naknadi materijalnu štetu: za troškove sahrane u iznosu od 3.400,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom na iznos od 1.600,00 KM, počev od 5.7.2002. godine do isplate a na iznos od 1.800,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 25.6.1993. godine do isplate; za podizanje nadgrobnog spomenika iznos od 1.840,00 KM od 10.9.1996. godine do isplate i 100,00 KM na ime rente za izgubljeno izdržavanje za svaki mjesec počev od 25.6.1993. godine pa dok za to postoje zakonski razlozi, kao i da tuženi na ime nematerijalne štete za duševne bolove zbog smrti bliskog lica plati tužilji M.B. (u daljem tekstu: prvotužilja) S.R. (u daljem tekstu: drugotužilja) i Z.T. (u daljem tekstu: trećetužilja), svakoj od po 4.000,00 KM uz naknadu troškova spora u iznosu od 10.000,00 KM, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja. Preko dosuđenih iznosa tužbeni zahtjev tužilja je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u D. broj GŽ-560/02 od 4.11.2002. godine žalba tuženog je djelimično uvažena pobijana prvostepena presuda u odnosu na naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica preinačena tako što je za ovaj vid nematerijalne štete za svaku tužilju sa 4.000,00 KM snižena na 3.200,00 KM, a ukinuta prvostepena presuda u odnosu na dosuđenu naknadu materijalne štete prvotužilji kao i odluka o troškovima spora i u ovom dijelu predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u D. broj P-745/02 od 11.6.2003.

godine obavezan je tuženi da prvotužilji naknadi materijalnu štetu: na ime

troškova sahrane iznos od 2.170,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.6.2003. godine do isplate; 1.840,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 10.9.1996. godine do isplate na ime troškova za podizanje

nadgrobnog spomenika i 80,00 KM na ime mjesečne rente, uz naknadu troškova spora u iznosu od 11.000,00 KM. Preko dosuđenih iznosa tužbeni zahtjev tužilje je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u D. broj GŽ-463/03 od 16.12.2004. godine žalba prvotužilje i tuženog su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Tuženi revizijom pobijana drugostepenu presudu Okružnog suda u D. broj 463/03 od 16.12.2004. godine, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Prvotužilja u odgovoru na reviziju tuženog osporila je navode revizije i predložila da se ista odbije.

Rebpulički tužilac nije se izjasnio o podnesenoj reviziji (član 390. st.3. Zakona o parničnom postupku – «Službeni list SFRJ», br. 4/77 do 35/91, i «Sl. glasnik RS» br. 17/93 do 32/94, u daljem tekstu: ZPP), koji se na osnovu odredbi čl.456. st.1. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“, broj 58/03 – 63/07, u daljem tekstu: ZPPRS), ima primijeniti u ovom sporu.

U tužbi tužilje zahtjevom traže da im tuženi naknadi materijalnu i nematerijalnu štetu koju im je prouzrokovao lišenjem života prednika tužilja pok. M. B.

Ovakvom tužbenom zahtjevu udovoljili su nižestepeni sudovi nalazeći da je tuženi lišio života prednika tužilja pok. M.B. zbog kojeg je pravosnažnom krivičnom presudom prvostepenog suda K-97/92 od 25.12.1992. godine oglašen krivim za krivično djelo ubistva iz čl. 36. st.1. preuzetog KZ-a SR BiH i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 11 godina, kao i da postoji podijeljena odgovornost tuženog kao štetnika i oštećenog pok. M.B. u omjeru 80% odgovornosti tuženog i 20% odgovornost oštećenog, te pozivom na odredbe čl. 154, 192, 194, 200. i 201. Zakona o obligacionim odnosima sudili tako što su tuženog obavezali da tužiljama naknadi materijalnu i nematerijalnu štetu u iznosima navedenim u prvostepenim presudama.

Odluka drugostepenog suda (za plaćanje naknade materijalne štete) je pravilna i zakonita.

Kako su nižestepeni sudovi u pravosnažnoj presudi prvostepenog suda broj P-715/01 od 5.7.2002. godine u odnosu na jedan od vidova štete koja se zahtjevom traži, nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica, utvrdili postojanje podijeljene odgovornosti tuženog kao štetnika sa 80% i prednika tužilja, kao oštećenog pok. M.B. sa 20% u nastanku štetnog događaja, i s toga

se u ovoj novoj parnici za naknadu ostalih vidova štete koji se zahtjevom traže (materijalne štete), više ne može utvrđivati postojanje podijeljene odgovornosti u drugačijem omjeru od onog utvrđenog u navedenoj pravosnažnoj presudi prvostepenog suda, jer je u pitanju prigovor materijalno-pravne prirode iz odredbi čl. 192. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ broj 29/78 do 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj 17/93 i 3/98, u daljem tekstu: ZOO), o kojem je a kako je rečeno pravosnažnom presudom utvrđen navedeni omjer odgovornosti učesnika štetnog događaja.

Ni materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno na štetu tuženog kada je tužilji dosuđena naknada materijalne štete na ime troškova sahrane prednika tužilje, a zatim podizanje nadgrobnog spomenika kao i naknada na ime rente u iznosima navedenim u izreci prvostepene presude, jer su nižestepeni sudovi prilikom dosuđenja navedene naknade materijalne štete pravilno primijenili materijalno-pravne odredbe čl. 193. ZOO u vezi s odredbama čl. 223. ZPP i čl. 194. ZOO.

Dosljedno tome revizija tuženog je odbijena kao neosnovana (čl. 393.

ZPP u vezi s odredbom čl. 456. stav 1. ZPP RS).

Objektivna odgovornost za štetu

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci P-2757/00 od 20.2.2009. godine obavezani su tuženi da na ime materijalne štete za uništenu nepokretnu imovinu i to vjerske objekte, solidarno plate tužitelju iznos od ukupno 64.762.347,00 KM i to za uništenu A. džamiju iznos od 15.168.937,00 KM; G. džamiju iznos od 7.477.331,00 KM; B. E. džamiju iznos od 738.976,00 KM; F. P. džamiju iznos od 32.463.200,00 KM; H. Z. džamiju iznos od 780.000,00 KM; O. džamiju iznos od 1.087.632,00 KM; H. O. džamiju iznos od 711.360,00 KM; H. P. džamiju iznos od 764.400,00 KM; H. Š. džamiju iznos od 393.600,00 KM; V. džamiju iznos od 947.520,00 KM; S. džamiju iznos od 730.080,00 KM; H. B. džamiju iznos od 476.160,00 KM; S.-M. P. džamiju iznos od 1.101.648,00 KM; M. džamiju iznos od 728.175,00 KM; S.1 džamiju iznos od 703.872,00 KM i H. K. džamiju iznos od 489.456,00 KM sve sa zakonskom zateznom kamatom od 20.02.2009. godine kao dana donošenja prvostepene presude do isplate, a u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Tuženi su obavezani da tužitelju naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 34.800,00 KM u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci 011-0-Gž-09-000 328 od 30.9.2009. godine žalbe tuženih RS i ... B. L. su uvažene, a prvostepena presuda preinačena tako da je tužbeni zahtjev ... zajednice u BiH odbijen.

Tužitelj je obavezan da tuženim naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 48.375,00 KM, dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev za naknadu troškova odbijen.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači na taj način da će se žalba tuženih odbiti i potvrditi presuda prvostepenog suda.

U odgovoru na reviziju tuženi osporavaju sve navode revizije predlažući da se revizija odbije.

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je konačno postavljen tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete prouzrokovane rušenjem 16 džamija na području ... B. L. u toku 1993. godine, a u ukupnom iznosu od 64.762.347,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja prvostepene presude.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu, prvostepeni sud je utvrdio da su u B. L. u vrijeme rata u BiH, tokom 1993. godine srušene sve džamije i to: A. džamija, G. džamija, B. E. džamija, F. P. džamija, džamija H. Z.-T., O. džamija, H. O. džamija, H. P. džamija, H. Š. džamija, V. džamija, S. džamija, H. B. džamija, S.-M. P. džamija, M. džamija, S.1 džamija i H. K. džamija, da su sve džamije srušene podmetanjem eksploziva i paljenjem, da ukupna vrijednost svih džamija zajedno iznosi 64.762.347,00 KM; da je većina džamija bilo registrovano kao nacionalni spomenici različite kategorije; da su ostaci porušenih džamija uklanjani i nakon završetka rata; da je po zemljišnim knjigama vlasnik džamija i zemljišta ... zajednica u BiH, a da je tom imovinom upravljala V. direkcija u S. koja je ustanova ... zajednice; da je 04. decembra 1996. godine tužitelj zbog rušenja džamija i onemogućavanja vjerskih sloboda podnio prijavu Domu za ... BiH; da je postupak po toj prijavi okončan odlukom od 11. juna 1999. godine kojom je proglašena neprihvatljivom prijava podnosioca u dijelu koji se odnosi na uništavanje džamija i da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena 27. oktobra 2000. godine.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud nalazi da je tužitelj kao vlasnik porušenih vjerskih objekata legitimisan za podnošenje tužbe za naknadu štete i da postoji odgovornost tuženih za naknadu štete po odredbama člana

172. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), budući da su organi tuženih propustili preduzimati mjere za zaštitu džamija iako su ih bili dužni preduzeti.

Odlučujući o prigovoru zastarjelosti potraživanja naknade štete koje su tuženi isticali od odgovora na tužbu, prvostepeni sud je našao da je taj prigovor neosnovan jer nije protekao objektivni rok zastarjelosti od 5 godina od dana nastanka štete iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO, uzimajući u obzir podnošenje prijave Dому za ... u toku 1996. godine, te je odbijajući prigovor zastarjelosti, obavezao tužene da tužitelju solidarno na ime naknade štete isplate ukupan iznos od 64.762.347,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 20.2.2009. godine do isplate.

Odlučujući o žalbi tuženih, drugostepeni sud je prihvatio pravno shvatanje prvostepenog suda u pogledu aktivne legitimacije tužitelja i odgovornosti tuženih za nastalu štetu, te utvrđeno činjenično stanje u pogledu obima štete, ali nalazi da prvostepeni sud nije pravilno primjenio materijalno pravo prilikom odlučivanja o prigovoru tuženih o zastarjelosti potraživanja naknade štete. Drugostepeni sud smatra taj prigovor osnovanim budući da je od dana saznanja za štetu do podnošenja tužbe u ovoj parnici protekao trogodišnji rok zastarjelosti iz odredbe člana 376. stav 1. ZOO. Pri tome, drugostepeni sud smatra da pokretanjem postupka kod Doma za ... nije prekinut tok roka zastarjelosti u smislu odredbe člana 388. ZOO, pa je primjenom odredbe člana 229. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 58/03, 85/03 i 74/05, 63/07. i 49/09 – u daljem tekstu ZPP), prvostepenu presudu preinačio tako da je tužbeni zahtjev odbio.

Odluka drugostepenog suda je na zakonu zasnovana.

Pravilno drugostepeni sud zaključuje da se u ovoj pravnoj situaciji, pri odlučivanju o prigovoru zastarjelosti ima primijeniti subjektivni rok zastarjelosti potraživanja naknade štete od 3 godine od dana saznanja za štetu i počinioca iz odredbe člana 376. stav 1. ZOO, a ne objektivni rok od 5 godina od dana kad je šteta nastala iz odredbe stava 2. istog člana.

Naime, odredbom člana 376. stav 1. propisano je da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarjeva za 3 godine od kada je oštećenik doznao za štetu i lice koje je štetu počinilo, a stavom 2. istog člana da u svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za 5 godina od kada je šteta nastala.

Dakle, iz citirane odredbe proizlazi da je saznanje oštećenog za štetu i štetnika uslov za početak toka roka zastarjelosti iz odredbe člana 376. stav 1. ZOO.

U konkretnoj situaciji, tokom postupka nije bilo sporno među strankama da je tužitelj saznao za svako pojedinačno rušenje džamija odmah nakon što su se ta rušenja dešavala tokom 1993. godine. Ukoliko se za štetu odgovara po principu predpostavljene odgovornosti kao u ovom slučaju (član 172. ZOO), rok zastarjelosti potraživanja naknade štete počinje teći po saznanju za lice koje je odgovorno za prouzrokovanu štetu, a ne po saznanju za konkretnog počinioca štete, kako to pravilno nalazi drugostepeni sud u obrazloženju pobijane presude.

Pravilno drugostepeni sud nalazi i da se početak toka roka zastarjelosti iz odredbe člana 376. ZOO, ima računati od 19. juna 1996. godine kao dana kad je odlukom Skupštine RS u RS ukinuto ratno stanje i stanje neposrede ratne opasnosti i kad je objektivno u RS bilo moguće podnijeti tužbu sudu. Ovo znači da je subjektivni trogodišnji rok zastarjelosti isticao 19. juna 1999. godine, a kako je nedvojbeno tužba podnesena tek 27. oktobra 2000. godine (prijemni pečat prvostepenog suda na tužbi), što znači nakon isteka navedenog roka zastarjelosti, pravilno je drugostepeni sud odlučio kad je preinačio prvostepenu presudu odbijajući tužbeni zahtjev.

Pravilno je i prvostepeni sud zaključio da u vrijeme podnošenja tužbe nije istekao objektivni rok zastarjelosti od 5 godina iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO, koji ističe 19. juna 2001. godine. Međutim, taj rok nije od značaja u ovoj

pravnoj situaciji. Objektivni rok zastarjelosti bio bi od značaja i bilo bi moguće primjeniti samo kad subjektivni rok od 3 godine ističe izvan petogodišnjeg objektivnog roka zastarjelosti, što u konkretnoj situaciji nije slučaj.

Neosnovana je i tvrdnja tužitelja isticana tokom postupka i u reviziji da je pokretanjem postupka kod Doma za ... prekinut tok roka zastarjelosti u smislu odredbe člana 388. ZOO.

Naime, nije sporno da je 04. decembra 1996. godine tužitelj podnošenjem prijave kod Doma za ... pokrenuo postupak za zaštitu svojih prava. Međutim, po

ocjeni ovog suda okolnost podnošenja prijave o kršenju ljudskih prava Domu za ... nema karakter prekida toka roka zastarjelosti u smislu odredbe člana 388. ZOO.

Odredbom člana 388. ZOO, propisano je da se zastarjelost prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom povjeriočevom radnjom preduzetom pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđenja, obezbjeđenja ili ostvarivanja potraživanja.

Dom za ... je dio Komisije za ... ustanovljen Opštim okvirnim sporazumom za mir u BiH (član 2. Aneksa VI) i u njegovoj nadležnosti je utvrđivanje navodnih ili očiglednih povreda ljudskih prava, diskriminacije i uživanja tih prava (član 2. i član 8. Aneksa VI). Ako utvrdi postojanje povrede ljudskih prava ili diskriminaciju u uživanju tih prava, Dom donosi odluku o preduzimanju radnji i ispravljanju tih povreda, a odluka može sadržati i novčanu naknadu.

Iz navedenog proizlazi da Dom za ... nije nadležni organ iz odredbe člana 388. ZOO, jer se pred njim ne utvrđuje niti ostvaruje potraživanje naknade štete, nego se razmatraju pitanja eventualne povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda, a odluka može sadržati i nalog za plaćanje novčane kompenzacije za utvrđenu povredu.

Iz odluke o prihvatljivosti i meritumu Doma za ... broj CH96/29 od 11. juna 1999. godine ne proizlazi da se u tom postupku odlučivalo o odgovornosti tuženih za štetu nastalu rušenjem džamija. Osim toga, iz zaključaka navedene odluke proizlazi (tačka 214. alineja 1.) da je proglašena neprihvatljivom žalba podnosioca prijave u dijelu koji se odnosi na uništavanje džamija u B. L. tokom 1993. godine... što se u krajnjem može izjednačiti sa odbacivanjem prijave. Dakle, čak i ako bi se Dom za ... mogao smatrati organom pred kojim bi se pokretanjem postupka prekinuo tok roka zastarjelosti po odredbi člana 388. ZOO, nedvojbeno je da tužitelj nije podnio tužbu nadležnom sudu u roku od 3 mjeseca od dana donošenja odluke u kom slučaju bi se po odredbi člana 390. ZOO, moglo smatrati da je zastarjevanje prekinuto podnošenjem prijave kod Doma.

Pogrešna je i tvrdnja revidenta isticana tokom postupka i u reviziji da je šteta nastala rušenjem džamija konačan oblik poprimila nakon rata u BiH, odnosno definitivnim uklanjanjem ruševina džamija i odvoženjem materijala na nepoznate lokacije. Prema shvatanju ovog suda, materijalna šteta za tužitelja je nastala samim miniranjem i rušenjem vjerskih objekata, u onom trenutku kad ti objekti više nisu mogli služiti namjeni i kad su izgubili upotrebnu vrijednost i svojstvo građevine. Odvoženjem ostataka ruševina nije mijenjan obim niti vrsta štete, tako da čak i ukoliko su ostaci uklonjeni nakon 19.6.1996. godine rok zastarjelosti nije moguće računati od dana okončanja raščišćavanja ruševina.

Isto tako ni eventualno mijenjanje katastarskih podataka od strane nadležnih organa, ukoliko je takvih radnji bilo, ne mogu predstavljati štetne radnje u vezi sa štetom nastalom rušenjem džamija. O zakonitosti tih radnji nije moguće odlučivati u parničnom postupku. Zakonitost akata o izmjeni katastarskih podataka moguće je ispitivati samo u upravnom postupku po pravnim sredstvima propisanim Zakonom o opštem upravnom postupku i eventualno u upravnom sporu.

Neosnovano se revizijom tvrdi da je u konkretnoj situaciji trebalo primijeniti rok zastarjelosti iz odredbe člana 377. stav 1. ZOO, budući da je predmetna šteta pričinjena krivičnim djelom.

Navedenom odredbom propisano je da, kad je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarjeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

U konkretnoj situaciji, iako je izvjesno da je predmetna šteta pričinjena krivičnim djelom, nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 377. ZOO u pogledu primjene rokova zastarjelosti potraživanja prouzrokovane štete. Navedenu odredbu moguće je primijeniti prema odgovornom licu samo kad je pravosnažnom osuđujućom presudom krivičnog suda utvrđeno postojanje krivičnog djela i odgovornost počinitelja.

Među strankama nije sporno da počinioci štete do danas nisu identifikovani, niti je vođen krivični postupak protiv konkretnih lica, te u takvoj situaciji ne postoji opravdanje za primjenu roka zastarjelosti iz odredbe člana 377. ZOO. Ovaj rok bilo bi moguće primijeniti samo kad je počinitelj krivičnog djela bio poznat, a postojale su procesne smetnje zbog kojih protiv počinitelja nije moguće provesti krivični postupak. U takvoj situaciji, parnični sud bi radi ocjene da li je nastala zastara potraživanja naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom, bio ovlašten ispitati da li je šteta nastala radnjama koje sadrže obilježja bića krivičnog djela.

Neosnovan je i prigovor revidenta kojim tvrdi da nisu pravilno dosuđeni troškovi parničnog postupka budući da prilikom zastupanja Pravobranilaštvo RS nema pravo na naknadu troškova po adokatskoj tarifi.

Odredbom člana 395. ZPP, propisano je da se odredbe o troškovima postupka primjenjuju i na stranke koje zastupa Pravobranilaštvo.

U tom slučaju troškovi postupka obuhvataju i iznos koji bi se stranci priznao na ime naknade advokatu.

Dakle, iz citirane odredbe jasno proizlazi da je drugostepeni sud pravilno tuženim na ime troškova dosudio i troškove zastupanja po važećoj advokatskoj tarifi te se u tom pogledu daljnje obrazlaganje troškova ukazuje suvišnim.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248. ZPP, o reviziji tužitelja odlučeno kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118 0 P 000435 10 Rev od 18.01.2012g.)

Naknada nematerijalne štete:

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u T. br. P-658/01 od 24.9.2004. godine odbija se tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da mu tuženi solidarno isplate na ime nematerijalne štete iznos od 33.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, te se obavezuje tužitelj da tuženima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.455,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u T. br. GŽ-486/04 od 10.5.2005.

godine žalba tužitelja se odbija i potvrđuje prvostepena presuda.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i usvoji njegov tužbeni zahtjev.

U ovoj parnici tužitelj traži naknadu nematerijalne štete za pretrpljene fizičke bolove, pretrpljeni strah, duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti i naruženosti, te materijalnu štetu na ime tuđe njege i pomoći.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda utvrđeno je: da se dana 12.10.1997. godine dogodila saobraćajna nezgoda u mjestu Lj.u kojoj je tužitelj zadobio teške tjelesne povrede; da je navedenu saobraćajnu nezgodu skrivio drugotuženi upravljajući vozilom koje je bilo osigurano kod prvotuženog od autoodgovornosti za štetu nanесenu trećim licima; da je drugotuženi oglašen krivim za navedenu saobraćajnu nezgodu i kažnjen presudom Osnovnog suda u T. broj K.32/98 od 18.3.1998. godine; da je tužitelj tokom ove parnice zaključio vansudsko poravnanje sa prvotuženim pod brojem 9/91 dana 3.1.2001. godine po kojem se prvotuženi obavezao da tužitelju na ime naknade štete za predmetni štetni događaj isplati iznos od 3.030,30 KM čime bi šteta, koja je tužitelju nanесena dana 12.10.1997. godine, u cjelini bila izmirena, a tužitelj se odrekao bilo kakvih potraživanja po bilo kojem osnovu iz ovog štetnog događaja prema prvotuženom, kao osiguravaču i prema drugotuženom, kao štetniku; te da je prvotužena isplatila tužitelju iznos od 3.030,30 KM po navedenom vansudskom poravnanju i da tužitelj nije tražio poništenje navedenog poravnanja.

Na temelju ovih činjenica prvostepeni sud je zauzeo stav da je sporni odnos između parničnih stranaka riješen ugovorom, odnosno vansudskim poravnanjem koje je u cjelini izvršeno, i za koje stranke nisu tražile njegovo poništenje, što je razlog i osnov za odbijanje tužbenog zahtjeva tužitelja u ovoj parnici.

Odlučujući o žalbi tužitelja drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda, te kako je tužitelj žalbom osporavao vansudsko poravnanje, iako to nije bio predmet ovoga spora, drugostepeni sud je odbio žalbu tužitelja i potvrdio prvostepenu presudu nalazeći da prema odredbi člana 414. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78 do 57/89 i „Službeni glasnik RS broj 17/93 do 3/96, dalje: ZOO) svaki dužnik solidarne obaveze odgovara povjeriocu za cijelu obavezu, te da su solidarni dužnici subjekti jedne obligacije i kad jedan od njih ispuni obavezu u cjelini, drugi dužnici se oslobađaju obaveze prema povjeriocu.

U ovom revizionom postupku sporno je da li je drugostepeni sud na konkretan slučaj pravilno primijenio odredbu člana 414. ZOO, ili je vansudsko poravnanje, zaključeno između tužitelja i prvotuženog, pravno nevažeće i nepostojeće u odnosu na drugotuženog kao štetnika, te da li je pravilna odluka o troškovima parničnog postupka.

Navedeni prigovori revidenta su neosnovani.

Naime, odredbom člana 414. st. 1. ZOO propisano je da svaki dužnik solidarne obaveze odgovara povjeriocu za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njeno ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjena, ali kad jedan dužnik ispuni obavezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju.

Stoga je pravilan stav drugostepenog suda da su tuženi u ovoj parnici, kao solidarni dužnici, subjekti jedne obligacije, i da u situaciji kada je jedan solidarni dužnik (ovdje prvotuženi) u cjelini ispunio obavezu

preuzetu vansudskim poravnanjem, drugi solidarni dužnik (ovdje drugotuženi) oslobođen je obaveze prema povjeriocu iz ove obligacije. Naime, nesumnjivo je da je tužitelj kao oštećeni iz predmetnog štetnog događaja vansudskim poravnanjem zaključenim sa prvotuženim prihvatio da će mu u potpunosti biti izmirena šteta od 12.10.1997. godine isplatom iznosa od 3.030,30 KM i da se odrekao potraživanja iz ovog štetnog događaja po bilo kojem osnovu, kako u odnosu na osiguravača (prvotuženog), tako i u odnosu na štetnika (drugotuženog). Stoga ne stoji prigovor revidenta da je primjena odredbe člana 70. Zakona o osiguranju imovine i lica nalagala usvajanje tužbenog zahtjeva tužitelja postavljenog u ovoj parnici prema drugotuženom.

Navodi revizije, kojima se osporavaju dosuđeni troškovi parničnog postupka, su paušalni i neargumentovani, a iz stanja spisa proizlazi da su tuženima dosuđeni troškovi postupka koji se odnose na ročište 15.4.2003. godine (na zapisniku u spisu je konstatovano da je ročište održano 12.4.2003. godine), pa su neosnovani prigovori revidenta kojima se osporava pravilnost dosuđenih troškova postupka.

S obzirom na izneseno reviziju tužitelja je valjalo odbiti i odlučiti kao u izreci na temelju odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05 i 63/07).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-000 273 od 9.11.2007.g.)

R J E Š E N J E

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-38/97 od 15.7.2004. godine odbijen je u cjelini tužbeni zahtjev tužioca S.Š., sina Đ., kojim je tražio da se tuženi P. A.D. B. L., P. c. P. obaveže da mu isplati na ime naknade nematerijalne štete ukupan iznos od 34.000,00 KM, s kamatom i troškovima postupka. Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Prema datoj pouci o pravnom lijeku „protiv ove presude dozvoljena je žalba Okružnom sudu u roku od 15 dana od dana donošenja, a putem ovog suda“.

Tužilac je prepis presude primio 15. jula 2004. godine. Žalbu je dostavio neposredno sudu po isteku 15-odnevnog roka na dan 5. avgusta 2004. godine.

Prvostepenim rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-38/97 od 21.9.2004. godine tužiočeva žalba odbačena je kao neblagovremena pozivom na odredbe člana 213. u vezi sa članom 422. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05 i 63/07. u daljem tekstu: ZPP).

Drugostepenim rješenjem Okružnog suda u Banjoj Luci broj Ž-442/04 od

10.2.2006. godine, odbijena je žalba tužioca i potvrđeno prvostepeno rješenje.

Tužilac je izjavio reviziju protiv drugostepenog rješenja zbog pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se to rješenje preinači tako, da se žalba smatra blagovremenom i da se naloži drugostepenom sudu da “o istoj... odlučuje kao blagovremenoj u skladu sa odredbama ZPP-a”.

Tužilac smatra da se u ovom postupku ne raspravlja o parnici iz radnih odnosa, nego da se radi o drugoj vrsti građanskopravnog spora. Ovo razlikovanje bitno je u pogledu trajanja roka za žalbu protiv prvostepene presude. Pravilo je da rok za žalbu iznosi 30 dana od dana donošenja presude, odnosno, ako se presuda dostavlja u skladu sa odredbama o dostavljanju, 30 dana nakon dostavljanja prepisa presude, ako nije određen drugi rok (član 203. stav

1. ZPP). Rok za podnošenje žalbe na presudu odnosno rješenje iz radnih odnosa iznosi 15 dana (član 422. istog zakona).

Iz činjeničnih navoda tužbe i postavljenog tužbenog zahtjeva proizilazi da se ovdje radi o parnici iz radnih odnosa. Tužilac je naveo u tužbi da je 1988. godine bio zaposlen kod tuženog kao prodavač na benzinskoj pumpi u D., u stalnom radnom odnosu. Dana 10. novembra 1988. godine posao je završio na pumpi oko 22 časa i pošao kući. Prema presudi Višeg suda u B. broj K-8/90 od 22.5.1990. godine, njega je posmatrao E. B. kad je zaključavao prostorije benzinske stanice i stavio ključeve u desni džep od pantalona. E. B. ga je potom pratio sve do stepeništa njegovog stana u ulici, te ga je na tom mjestu udario kocem po glavi najmanje tri puta i nanio mu teške tjelesne povrede, povodom kojih se vodi ovaj spor za naknadu štete. Poslije toga B. je uspio da od tužioca oduzme ključeve, vratio se u benzinsku stanicu, otključao kasu, prisvojio novac u iznosu od 580 dinara i razne novčane bonove i čekove u vrijednosti od 1.195,84 dinara. Ključeve je bacio, gotov novac potrošio na provod, a bonove i čekove uništio. Za opisano krivično djelo razbojništva iz člana 150. KZ SRBiH, optuženom E. B. izrečena je kazna zatvora u trajanju od 5 godina i 6 mjeseci. Kazna mu je povišena na 6 godina zatvora presudom Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, Sarajevo, broj KŽ-3/91 od 13.2.1991. godine.

Tužilac je, prema tome, bio zaposlen kod tuženog kada se je desio štetni događaj. On međutim nije pretrpio tjelesne povrede na radnom mjestu nego na ulazu zgrade u kojoj se nalazi njegov stan, a lice koje ga je povrijedilo, nije bilo radnik tuženog. Proizilazi da bi jedini pravni osnov po kome bi se eventualno moglo postaviti pitanje odgovornosti tuženog u ovom parničnom postupku bila šteta pretrpljena u vezi s radom. Drugih osnova odgovornosti nema. U vrijeme kad je tužilac povrijeđen, bio je na snazi Zakon o udruženom radu („Službeni list SFRJ“ broj 11/88-prečišćeni tekst, ispravka-

„Službeni list SFRJ“ broj 38/88). Prema članu 164. stav 1. tog zakona, ako radnik pretrpi štetu na radu ili u vezi s radom, ima pravo da od osnovne organizacije zahtijeva naknadu štete po opštim načelima o odgovornosti za štetu. „Ako osnovna organizacija u propisanom roku ne nadoknadi štetu, radnik ima pravo da naknadu štete zahtijeva pred sudom udruženog rada“ (stav

2. člana 164. pomenutog zakona). Sporovi za naknadu štete, pretrpljene u vezi s radom, kao u ovom slučaju, spadaju, prema tome, u parnice iz radnih odnosa u

smislu članova 419. do 422. ZPP a ne u „klasične imovinsko-pravne sporove“, kao što tvrdi revident.

Kako iz izloženog proizilazi, tužiocu je u prvostepenoj presudi pravilno data uputa o pravnom lijeku, u tom smislu da rok za žalbu iznosi 15 dana od dana donošenja presude, odnosno od dana prijema njenog pismenog otpravka. Nije sporno da je tužilac dostavio žalbu protiv te presude po isteku navedenog roka. Iz ovih razloga oba nižestepena rješenja su zasnovana na pravilnoj primjeni odredaba ZPP na koja se pozivaju, a tužiočeva revizija protiv drugostepenog rješenja nije osnovana.

Postupanje prvostepenog suda prilikom zavođenja predmeta ove vrste u odgovarajuće upisnike, o čemu se bliže elaborira u reviziji, nije od uticaja na shvatanje ovog suda o kome je naprijed bilo riječi.

Nižestepena rješenja nemaju, prema tome, nedostataka na koje ukazuje revident, odnosno na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Dosljedno tome, revizija tužioca je odbijena kao neosnovana (član 254. stav 1. i 4. u vezi sa članovima 248. i 241. ZPP).

(Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-000 397 od 14.3.2008.g.)